8463

pl

Estetyka dram.

17.4.913. [6.5.903 = 3.5.908] (Wstęp do estety. dram. greck.)

Do podję. na nowo tych wykł. (które miew. już w letn. półr. 903 i w letn. półro. 908) skłoni. mnie dwa przedewszyst. powody: chciał. 1° choć trochę pomów. o estety. Aryst. którą, gdy jego wykład. w półro. zimo. 912/13, z braku czas. pomin. musia.; 2° zaś uważ. temat ten za bar. ważny dla filolog. klasycz.: który przecież wiedzą że w nim jest kwest. nie dostat. wyjaśnio. lub niezw. zapełn. sporn. a to zaw. niekorzyst. wpły. na ocen. i zrozum. poet. dram.:

Możn. b. jedn. twierd. przeciw. że nie powinn. być wcale trud. ani zagmatw. zajmow. się teor. dramat.: bo estety. dram. jest rodz. poez. a poez. znowu jest rodzajem sztuki. Estety. zaś (podob. ma być teor. odnosz. się do wszyst. sztuk piękn. Czemuż bowiem byłab estety. w nowoż. rozum. jeśli nie będzie ich teor.?

Uwaga: Wyr. Estety. wprowadz. jako termin (wyraz naukowy) w tem właśnie znacz. przez Baumgart. Aesthetica Frankf. a/O 1750 Aestheticorum pars altera 1758 – dzieło niedokoń. Rozumie pewną teor. wraż. która traktuje, jak z niewyraź. wyobraż. powst. piękn. – było b. doskonało. poznan. zapomn. [illegible] wyobraż. a budo. teor. swoją głów. na retory. i poezji stosując.

Teor. przyjmu. się zwykl. b. sztuk piękn. należałob. przyjmo. się może z tą samą swobo. lub a nie w większym stopniu (większ. jasno. rozpraw. o poez., z jaką się gada o malarst. lub archit. A jeśli woln. to i może zrobić z poez. to będz. także woln. zająć się tak samo każd. z jej gatunk. Tych gatun. zaś zwykl. przyjm. się trzy: trzeci i najdosk. jest poez. dramat. Mogłobyś zatem z tą sam. łatwo. i zupełn. badać i wyszuk. i ustano. głów. prawa obowiązuj. w tworze. dramat. jak to robio. w odn. do inn. sztuk piękn.

A niejedn. mógłb. się zdaw. że to i słusz. i łatw. skoro od dawien dawna już Aryst. po części to zrob. dla poez. dram. bo w ted. wystaw. powtórz. głów. praw. przez niego odkry. a tył. uzupeł. je drugorzęd. któr. byłyby zbadan. i sprawdzo na późniejsz. utwor. dram. ~~wydan.~~ ~~przez~~ powstałych u ludów nowożyt. +)

Ale dzisiej. stan rzeczy z grun. się odmien. w dziedzinie dram. dyskus.: Aryst. patrz. na sztu. klassy. mógł rob. z utwor. Eschyl. Sofokl. Euryp. i późniejsz. mistrz. wyrob. poję. ogólne o isto. i warun. tego, co za jego czas. nazyw. dram. Tak samo był Lessing w tem szczęśliw. położ. że miał do czyn. z pewn. klasami dramatur. któr. powst. i rozwij. się w ciągu wiek, że miały preten. że każda z nich re prezentu. doskonale ten właśc. rodzaj. sztu. Mówio. o dram. greckim, angiels. franc.; patrzan. jakby na świeżo powst. dram. niem. nieważn. Wszystk. oceniam. wedł. poetyk. Arryst.; żadn. klasie nie odmaw. prawa do bytu.

Dzisiej zmien. się rzecz cała z grun. bo nie tyl. przyby. gatun. dram. któr. nie możn. wygodn. umieścić się pod defin. Aryst. lecz nawet niektó. z nich prago. rugow. i zastąp. wszyst. twó. dawniejsz.; wypow. im wojn. otwar. a tył. sieb. uważ. za uprawnio. do ~~sceny~~ ~~sztu. dram.~~ ukaz. się na scenie teatr.

Z drug. znowu strony odezw. się głosy krytyk. potężn., jak Fryd. Nietzsche, któr. wszyst. dramat. twór. nowożyt. odsąd. najkomplet. od prawa do bytu i życia i działan. na publicz. a zapowiad. jakiś dram. zupeł. nowy, nie mający nic wspól. z dotychcz. defin. tego ~~defin.~~: Narodziny tragedyi z d. Geburt d. Tragödie ukaz. się w. V. 72 a wrzawa, wzniecona przez tę geniał. ale także mętn. i fanty. książ. dot. trwa dalej, a książ. raz zyskuj. w coraz now. edy: ++

+) Zrob. to po części Lessing a po nim niejed. dziel. krytyk. Estetycy zaś słynn. obszer. traktow. spraw. dram. od Schlegla i Hegla, do Hartmanna, Bulthaupta i Scheslera, do Günthera i Volkelta.

A że także na to panuje zgoda jako pierw. miejs. pomięd. sztu. należ. się poezyi a tej znow. utwor. najdosko. jest dram. a to tem bardz. że w nim stwierdza się zarazy. jedność życia ludzk. w swoich najwyższ. zagadk. swoich porywach najistotniejsz. i najpraw. praw.

++) Ten rozgl. pisz. o niej na nowo, chociaż przeszło 40 lat już znajdu. się w ręk. publiczno. a to przecież magnum mortalis aevi spatium —
Książ. wyszła w stycz. 72 — była gwałt. zaczepio. najostrzej przez Willamowitza w broszu.: Zukunftsphilologie w maju 72 i a wiec. namiętn. broniona przez Rohde'go w Afterphilolo. i nied. nadaw.

17.7.913

Estety. - drama.

Dawn. jednak przed Nietzsch. bo już około r. 50 potężniejsz. geniusz - wielki kompozyt. i poeta Ryszard Wagner wystąp. z podob. żądan.
Trzeb. przeczyt. jego d. Kunstwerk d. Zukunft tom III: Gesammelte Schriften u. Dichtungen Rich. Wagners 3 wyd. Leipzig 97 [illegible]. Pierw. zaś wydr. w r. 51.
jako wstęp. należ. przejrzeć artyk.: d. Kunst u. d. Revolution (z r. 49) pot:
Oper u. Drama (z r. 51) Część 1a: d. Oper u. d. Wesen d. Musik =
Część drugą w 4 tom: 2a: Das Schauspiel u. d. Wesen der dramat. Dichtkunst
i trzecią
3a: Dichtkunst u. Tonkunst im Drama d. Zukunft.

Gdyb. naw. teor. Wag. jako całość okaz. się być błędn. trud. nie
[illegible] się z jego uwzg. krytyk: którą jego utwór. [illegible] z [illegible] jego życia - od Nibel.
i Parsyf. [illegible] za żywot. dram.: i nie obejść [illegible] najpiękniej. [illegible] do sławy
się i [illegible] ze scen europ. Dość przypomn. wiel. rzesz. z któr. publiczn.
[illegible] europ. w przeciąg. roku tłoczy: do [illegible] (co do losu Parsyf. odnoszących się
Ile [illegible] artyku. (pro i contra) przeciw zamiar. i zarazem o los zależ. (takiej zdaw.) od decyzji,
czy powin. być, strzeżo. w Bayreuthie i tam tylk. przedstaw., czy może być wszęd. przedsta.
[illegible], co ma się stać z Parsyf. nie ma żad. praw. podst. bo wedł. prusk. niem.
prawodaw. w 30 let po śmier. auto. ustaj.
W Szwaj. nawet gdzie ustaję prawo własno. (według zar. po śmierc.) [illegible] praw. własno. na rzecz jego wydaw. lub spadkobierc.
auto. Jed. Parsyf. może być wszęd. przedsta.
w każd. kraju i przez każd. kto się tego chce podj. Petycja wyż. [illegible] niem. aby tyl.
może nadal być przedsta. w Bayreuthie, rozd. [illegible] wykonań. odrzucą. Motyw
był chwaleb.: bo relig. i moral., ale trud przewid. jakakol. korzyść (z wad. tylk. Agitacja przypad.
z [illegible] wystąpi - z obron. takiej projekt., że teatr i dram. maj. dla narodu któr. je posiad. a którego wolno umożć
[illegible] pierwszorzęd.

20.5.903.

~~174.913~~

3

8463

<u>Wagnera</u> <u>pogl. na powst. i rozwój</u>
<u>sztu. dramaty.</u>

Tom IV Das Schausp. u. d. Wesen der
dram. Dichtkunst p. 6 sq

Dramat rozwój zaczął powst. swój
dwom źródł. (któr. jedn. ~~klasyk~~: jeno
petr. fala i drug. było wyschło: średniowie.
romans: i greck. dram. Z pierw. rozw.
Szeksp. z drug. Racine
Poez. <u>średniowiecz. złoż. z dwóch pierw</u> part.
rob. <u>przeszł.</u> bohater. german. i wiary
religii rzym. katol: walkę wewn:
któr. stacz. międ. sob. te dwie niepogodz.
potęgi: wylew. w sztuk. plasty. a
wystawił. w twor. romanty. epiczn.
zny wiersz. czy ~~pozaz~~ wystaw. Dicht
kunst. wiersz. niejako ~~...~~ ~~w...~~ przed wewnęt. niepokoj.
na zewn. oczam. czyt. owemutem.
Rycerz wyjeżdż. aby walk. przyg.: niebezpiecz.
lub miłości. i zwycięs. lub zaloty. Do
święg. zrayd. dzie. ta twórcz. w Ariośćie
Ale to był epiczn. opowiad.: Szekspir
opowiad.: zamien. w dram. wystaw.
na scen.: za pomo. aktor.: ludz. mówiąc.
i działaj. Średniowiecz. scen.: wygl.
na otwar. więc: wobec niezmierz. tłum:
wystaw.: - jak. to był zwycz. misterj.
religijn. lub znów: jarmarcz. kugler.
widowisk. tych. czas gran. do pew.:

czasu – gdy myśl. i nie wdzięcz. kwały
dnie cał – a szcz. zamkn. w budyn.:
potraf. z massy wydzier.: zebr. perw.
hist. wszystkiem: i wed. im perw. jedno.
Ale Szek. s. nie dbał o szczegół.: oddan.
na scen.: otworzy.: przyzw.: obmeś. scen.
kobiet. iście ich zmien. uspos.: gdy ale
zmienn. się w ich okoli. Rzeczywist.
musie. sob. dotwarz. wyobraź. publiczn.
Ale gieni. Szek. zdob. prawdzi. ludzi [wyk]
wyst.: o ręgo i indywidualno. jak nikt
przed nim. Nie zostaw. jed. uderzena.
sceny ani lokal.: wszyst. [k] się spraw.
do jedn. [sci] zasług. stąd się powst. nie[...]
zamieszcz. do świat. artystów.

Romant. szczo.: wyjść: już wspomn.:
i przejś. mło. stworzyno wolał [wzem] uderz.
dram. stworz.: i wykłonił. scen. zbude.
w ścis. kraj. korzyst. z wysw. [zwi] rozw.
malar.: i rozr. aby scen. artystycznie
przyozdob. i zastoso. się do nowocho.
komunik., aż b. na scenie bardz. przyozdob.:
jak ucieszn. deklamo.: a wnet.:
~~[illegible]~~ ny rolezwa. twór za kul.: unikano
tak. zmieniszczen.
[enia]
Dram. nien. wyrob. się pod wpływ. tyl.
druk. kierun. Zaczęto do nas sob. najpr.
odzwierciencz. angielskiej [sc] wo. urazy: Komików
ost. niem. aktorów operow. ~~dram.~~ Szekspi.
z drug. str. w dram. kiszyć. [etc] zastęp.
tragiczn. ~~francuskich~~ i ~~włoskich~~ – [i]

(20.5.903) 17.4.913.

Ester. dram.

To też naślad. alb. Greka. który wówcz. wyposaż. już w boga. scener. w wedł. potrze. okrawaniu alb. też jedno: potrójsz. starożyt. trag: jak się zjaw. w ścisł. form. w tragi. fran. i włos.

Wagner IV

Dwaj najzn. poeci Niem. z 18° w. nie mogli uwol. się od tyd. mtg. Göthe zacz. od rozpracowan. romansu histo: scen: w swoim Götzu von Berlich. ale zmarnow. już tem. się z wymag. sceny, zacz. Szeks. nie potrafi stworzyć, co właści. świeżo. romansu tycersk. a nie nabyło siły dram. (20) Tot. przeszed. Göth. do dram. wewnętrz. który. wyw. z histo. współcz. zachowuj. z niej chyb. jakiś nastrój ogól. może rozgryw. się w ciasn. grani; bard. jest ubogi w akcy. bo notywa tej akc. za bardzo. swobo. i wewnętrz. samodziel.

Ale dramatyzo. także wyped. odpow. ogól. usposob. i skron. wymag. sceny z tych wzorów trzymaj. tej. twórczy geniusz, Göth. wzbił się do sfery nieuchamowanej wolno. zerwawszy z ówczes. dramat. sceną. kied. pisze Faust: Myśl. wted. o twórcz. formie literack. a nie zważ. nam. na możno. sceniczn. wystaw. W tym dram. odzywa się w Göth. wypowiedz się myśli Ma. nowożytn. (21) ale nowożyt. dram.: nie stwor. Faust stoi na rozdroż. dróż. ówcz.: średniow. i nowożyt. ale nie jest ani prawdz. romans prawdz. dram. jest tyl. poemat: w który ~~[illegible]~~ zjedno. się twórczo. obu gatunk. wedł. pewn. miary artyst.

das Drängen d. Gedankens in d. Wirklichkeit

4

9

Przypiski

71) Lysis p. 214–215 c. Fakt, że przyjaźnie najłatwiej kojarzą się między równymi, nie ~~jest argumentem przeciw~~ sprzeciwia się teoryi Sokratesa, bo równość n.p. usposobień ułatwia powstanie przyjaźni, ale jej nie wywołuje.

72) Lysis p. 215 d – 216 b.

73) Właściwie są możebne trzy kombinacye: obojętne z obojętnem; obojętne ze złem; obojętne z dobrem. Sokrates uwzględnia tylko trzecią, ~~ponieważ~~ bo dwie pierwsze wykluczone ~~nie prowadzą do przyjaźni~~ są dla powodów wyżej przytoczonych. Mielibyśmy w pierwszym razie równość, w drugim sprzeczność.

74) Lysis p. 218 c: τὸ μήτε κακὸν μήτε ἀγαθὸν διὰ κακοῦ παρουσίαν τοῦ ἀγαθοῦ φίλον εἶναι.

75) Lysis p. 218 d – 220 b. Zob. str. przyp. . Dosłown. wyrażenie piękne: φίλον δὲ τῷ ὄντι κινδυνεύει ἐκεῖνο αὐτὸ εἶναι, εἰς ὃ πᾶσαι αἱ λεγόμεναι φιλίαι τελευτῶσιν.

(20.5.903) 17.4.913

5

Napis. Fausta: było zamiar. z dram. niemiec.: Któr. miał być w Egmon. -
ponr dan. tia historyj. dążenie do uzupeł. dział. twórcz. się wtedy do
owej formy dram.: Któr. Włoc. i Fran. odrzucon.: tak. bard. jako form. koniecz. że Któr. porząd. trzeba
jako obraz życ. greck. Wted. miło. Grecji: ponr wzrost stąd. stworzy. była
rozbudz. ale poeta zrozum. że owa przeszł. jedno. greck. sztu. zewnętrz. nie
może być z zewn.: naczucie: treść dram. też z niej wykształ. i rozwinąć się.
Form. natural. życ. nowożyt. jest romans. Ono nie daje się sprowadz. do
tak. plasty. jedno. ich. mogła ze sieb. wytwor. i usprawiedl. form. greck.
dram. Poet. przygot. napis. dram. w owej dawnej greck. form. nie mógł go wczas.
ale treści jak. nowożytnej też musiał i treść zar. z formą szczęśl. rob. [illegible]
greck. mitu. Wziął jako treść goto. Ifig. w Tauryd. ale był. poleci poet.
zrobił treść tę na części składo: że poetom: i wszystko samo. [illegible] z niej. wydob. owego
[illegible] form. Ale Wag. dod. (IV/22) że to mogł. się był. udać z greck.
goto. mitem. i żeby. nowoż. temat. to się udać nie mogło i żeby całą część
nowożyt. wiel. w odpow. form. musiał nowo. potworzyć do pisan. roman.
Tak samo zajął Szyll. swoją zewn. dram.: pod wpływ. Szeksp.
do dramatyzo: romans. Brał treść swoich dram. z romansów lub z niemieckich lub
politycznej w Kor. w samej rzeczywist. historyczn. tej treści. Średnio historycz.
jest zbyt upor.: i prawie nie zdol. do wciel. w form. scen.
W końcu [illegible] był Szekspir.

Estet. dram.

Wagn. III, 22

Wagner IV
str. 23

Przypiski

26) Phaedr. p. 266 d – p. 268.

27) Phaedr. p. 269 d: φύσις, ἐπιστήμη, μελέτη. Podobnie Izokrates w swojej mowie przeciw Sofistom (§. 16–18), który to ma od Sokratesa. Zob. str. 265 przyp. 4.

28) Phaedr. p. 270 a.

29) Phaedr. p. 270 c: ψυχῆς οὖν φύσιν ἀξίως λόγου κατανοῆσαι οἴει δυνατὸν εἶναι ἄνευ τῆς τοῦ ὅλου φύσεως; Twierdzenie to głębokie pochodzi niezawodnie od Sokratesa.

30) Phaedr. p. 270 d. e.

31) Phaedr. p. 271 d: ἐπειδὴ λόγου δύναμις τυγχάνει ψυχαγωγία οὖσα etc. Porówn. p. 261 a: ἡ ῥητορικὴ ἂν εἴη τέχνη ψυχαγωγία τις διὰ λόγων. Piękna ta myśl należy do Sokratesa, jak widać z Xen. Mem. III. 3. §. 10. 11. Porówn. także ~~III. 5. §.~~ cały rozd. 5 w Ks. III, oraz I. 2. § 10.

32) Phaedr. p. 271 d – 272 b.

20.5. [illegible]

Estety. dram.
Wagner IV str. 25

6

Potrzeb. tyl. Szeksp. trzymać się kronik hist. i wypeł. żyw. osob: zepch. w nich fakt. aby przez te osob. wywoł. ogrom. wrażen. nawet zostaw. aparat scenicz. wyobraź. widza ku ~~uzupełnie~~ zupełnie. Ale Szyll. tego zrob. nie mógł, bo w jego czas. aparat scenicz. był już dosyć wyrobion. a pot. nie mógł rozmin. się z prawd. historyi. a z drug. str. nie mógł jej trzym. się zbyt ścis. mając mater. rozłoż. na dwie części: tragi. o jedn. sztuk:

Szeksp. był. całą wyobr. 30 letn. wystaw. w treść sztuk ~~sztuk~~. — Wagner IV. 25.
Göt. rozwiń. tem. historyi postawi. dram. stworz. odtwo. w Narodu. z Mesyasza
ale to nie udało się i zwróci. się w Wilh. Tell'u do przedmiot. ~~historyi~~; do romans: str. 26
w form. drama.

Szyll. pozost. w zaczarow. międz. nieb. t. j. dram. stworz. a ścis. czy. prakty. romans. współczes. Nowsi litte. znajdu. się w tem sam. położ.

Wagn. IV. 27: teor. życie następ. artysty. wyra. się w rom. Poet. rozw. teki romans. ułoży. w form. dramaty. nieb. oreten. się i to niepod: otwarcie zwrot. do pisa. rom.

Niepodobieństwo wedł. Wag. tkwi już to w wielorakości przedmio- który nie nadaje się do scen. — der in seiner Vielstandlichkeit störende Stoff rot. w wymag. sceny, które sprowad. treść ustn. do nie nie zaczy. czasowi =

Przypiski

63) Phaedr. p. 252 a. Oczywiście pierwszą do opuszczania najbliższych pobudką jest nad miłośny i piękna postać ulubieńca, jak Platon także tłumaczy, ale celem ostatecznym afektu tego, który wybawia z „uścisków doczesnych", jest cnota i mądrość – Zob. przyp. nast.

64) Phaedr. p. 252 e – 253 b, gdzie Platon ślicznie tłumaczy, jak każda dusza pod wpływem miłości przypomina sobie żywo szczegóły dawnej przedziemskiej exystencyi swojej i naśladuje cnoty tego boga, w którego orszaku niegdyś przebywała; następnie miłuje te same doskonałości przelać na ulubieńca. „Gdy tak śledzą i odnaleźć starają się w sobie, każdy naturę boga swego (t.j. tego, w którego orszaku niegdyś odwiedzali krainę prawdy), dobrze im się powodzi, ponieważ często zmuszeni są wpatrywać się w boga (t.j. nie tylko myślą, lecz także patrząc na piękną postać przyjaciela, w której piękności nadziemskiego odbija się) a w pamięci zbliżając się do niego, naśladują z zapałem jego obyczaje i zwyczaje, o ile to danem jest człowiekowi wobec boga; sądząc, że przyczyną tego jest kochanek, jeszcze bardziej go miłują i t.d." Kończy Platon, że głównem ich pragnieniem jest, uczynić przyjaciół swoich podobnymi nie tylko do siebie lecz i do boga (εἰς ὁμοιότητα αὐτοῖς καὶ τῷ θεῷ) i t.d.

(27.5.903) 24.4.903 –

Traged. wedł. Nietzsch. wywodz. się z choru a chór ten ma swój special. char. Nie jest to grom. śpiewaj. ludz. jakich napotyk. u wszyst. lud. zbieraj. się na to, aby śpiew. i tań. uświet. ~~dod blas~~ jaką uroczyst. religij. zabawy i przyjęc. Chór tragi. zbier. się w swój Dionyz. i wyob. satyr. obchodz. pam. swej. boż. przywódz. – bo wierz. za nim się włócz. przez wyzwol. rado. i dochodz. do szaleńs i wiu. wyraz. boleści wedł. tej. z tryumfu. bog. radzi. czy z jego cierpień. ~~wspólne~~ i śmier. wspólne.

W jaki spos. z choru, śpiewaj. extatycz. dityramby przy odgł. fletów, wiado. bo mamy o tem przekaz: wspomn. u Horacy. auto. Wiado. że w r. 536 za rząd. tyrana Pizystrata Thespis przy obcho. Dionyz. do chóru dityramb. dodał pierw. aktora (co powiad. o jeg. wozie, jest bajkor. powst. ze zwyczaj. wesoł. grup ludzi jeźdz. na wozie i śpiew. żartobl. lub urągl. σκώμματα = ἐκ τῶν ἁμαξῶν σκώμματα Suid. s.v. = bajk. powst. Hor. ars poet: Przeraw. Bethe, Prolog.

v. 275: Ignotum tragicae genus invenisse Camenae
Dicitur et plaustris vexisse poemata Thespis,
Quae canerent agerentque peruncti faecibus ora.

Przekł. Popiel: Rodzaj ach dotąd nieznanych tragicznych wierszy, jak mówią
Thespis wynalazł obwożąc na wózkach swe sztuki grywane
Przez osoby z obliczem czerwonem od [illegible] winnego

Lite. dram. 7

Warto przejrz.:
Fried. Nietzsche v. Theob. Ziegler, Berl. 900 Bondi

D. Philos. Fried. Nietzsches. Von Henri Lichtenberger übers. v. Elisab. Förster-Nietzsche – Dresd. Leipz. 99 Reissner

=

Nietzsche, Die Geburt d. Tragödie, aus dem Geiste der Musik. Werke I Abth. I. Band

Uwag. i frag. odnoszące do tej rzeczy zawarte w tom. IX od któr. zaczy. się 2e Abth. = Leip. Naumann.

Satyry i listy Horacego przetł. Pawł. Popiel z tomy Kraków 903 =

Przypiski

6)

Czytywanie nowych kompozycyj, własnych czy obcych, w małem kółku dobrych znajomych, było wtedy powszechnym zwyczajem, a zarazem najlepszą ~~środkiem~~ sposobnością usłyszenia ~~wysłuchania się~~ krytyk poważnych. Zenon odczytał książkę ~~utwór~~ swoją w domu Pitodora, Protagoras w mieszkaniu Eurypidesa, Lizyasz w Morychii (tak nazywała się realność Epikratesa). Sokrates opowiada w Fedonie, że był gdzieś na czytaniu książki Anaxagorasa, a Fedros odczytał mu mowę Lizyasza.

7)

Nie jeden z nas miał rozkosz być na czytaniu prześlicznych wierszy, szkiców, rozprawek, listów, które nigdy nie będą wydane. Często nawet drukowano rzeczy wyłącznie dla znajomych. Z tego powodu zrobił <u>Sainte-Beuve</u> uwagę bardzo trafną, że <u>Ballanche</u> za życia drukował wprawdzie dzieła swoje, ale ich nie wydawał, bo je rozsyłał darmo przyjaciołom.

(27-5-903) 24-7-913

Thespis w każd. raz. się uważa. bo odkr: krainę dramatu-poez: jak Kolumb Amery- Przed nim chór śpiew: a chorem przywod. od czasu do czasu opowiad. o bożku i reprezento. ciem: epicz: gdy chór śpiewaj. ozywis: miał sob. pomoc. cząst lir: Dram. zaś rodzi się z łącz. dwu. manyer: pomiędzy; rozmowy: opowiad: który wrocie poczat. Dla Grek. uczywn. Hom: & arnemest: pomocy: lirykę z arapetu: radość: chorem. który. zaczął tak. tyd niemi. gradł. stor. ukr. w koil. stroj (przedst: satyr.: -

Przed Tespis: chór dionyzowy ma: już w Pelopo. ostent. wywo. do Aten, był utwór: agitolirę: a pierw. bodźko: odzyw. się chorego nie imiona. tej: charakt. Tessar wsgl. zjaw. się który. który z chorej: rozmow: i jemu i jego towarz: odpowia. (ὑποκριτής = ἀποκριτής) Ale poczat. kai. tend: Był jed. aktor, ale drugi. oznakiw. i dla chorow obcy (bo z nim nie śpiewaj: Choerilos pierw. sob.. pieśni trag: aby uzu: rastoro. 15 mor. do czwar: Thespesz. a Frynich wrzdział. stale pisze . odw. drug. nog. odzywcie do aktor; mog. także międ. sob. się spiew. A Frynich. nowa tragi rozpow: instrukcje, ukaza. po raz pierw. żenk. role na scen. (oryginis. grec. poez. wiod. (ind.)- nazwan. Pratynas usunie chór satyr. wyjaśnienie. Dla niek. osob. rodz. sztuk, chór zaś tragi. stosuj. do treści grzyw: jednolicie do wyjąt. aktory: tragedyn.

Estet. dram

Porów. lub Zob.
Erich Bethe
Prolegg. zur Gesch. des Theaters im Altertum Leipz. 96 Hirzel.

Ilestilstow, ; griech. Tragödie im Lichte der Vasenmalerei Treibg 900 Fehsenfeld

tłum. z ang. prez Meryg Hense

Joh. Volkelt. Aesthetik des Tragischen 906 2e Aufl. München

Beck -

Katechismus der Dramaturgie von Prölss. Leipz. 99
Weber 2e Aufl.

Przypiski

mieć ukończony, jak ~~mówi~~ opowiadał, cały przekład, nikt drugi nie pod-
jął się tej pracy, tego dla naszej literatury ~~tak~~ do prawdy niezbędnej. Tylko niektóre
dialogi ukazywały się od czasu do czasu w polskiej szacie. Karpiński
~~żadn~~ żadnego nie przełożył, bo jego „Rozmowy Platona z uczniami swoimi"
przypisane cesarzowi Alexandrowi I (Zob. Dzieła wyd. Turowskiego
z r. 1862 p. 869–945) są wolną kompozycyą, w której, oprócz mistrza,
występują Arystoteles, Xenokrates, Focyon, Speuzyp i t. p. Autor sam
nas ostrzega ~~mówi~~ w przedmowie str. 875: „Układając te rozmowy Platona z uczniami
swoimi, starałem się naśladować styl jego i wiele myśli z pism jego wy-
jętych, całkiem do tego dzieła przenieść i t. d." ~~Ar~~

Najdawniejszym u nas tłumaczem Platona jest prawdopodobnie
Kozłowski F. („Dzieła Platona" Warszawa 1845), zawierające tylko ~~które ogłasza~~ Apol. Krit. Phaed.
W obszernym ~~Trzy dialogi~~ wstępie (1–185) wykłada filozofię platońską, według pojęć
i kategoryj heglowskich. Robota poważna, styl gładki, dający nie złe wyo-
brażenie o greckim oryginale. Wielką zasługę położył prof. Struve wy-
dawaniem biblioteczki filozoficznej, w której prócz Kartezyusza, Spinozy
i Kondillaka ukazały się także Apologia (r. 1883 tłum. Modrzewski)
i Fileb (1888 tłum. Kasinowski). Oba przekłady są starannie i czy-
tają się z przyjemnością. Pożyteczne to wydawnictwo zostało niestety
przerwane dla różnych intryg, jak mówią. Z innych tłumaczów zasłu-
guje na chlubną wzmiankę znany dyrektor Siedlecki, który przyswoił
nam Gorgiasza (1879), Lachesa, Apologię, Krytona (1880), Protagorasa
i Eutyfrona (1887). Zarzuty, podnoszone przez różnych krytyków, prze-
ciw ~~tym~~ jego tłumaczeniom, są po większej części ~~przesadzone~~ niesłuszne; należało raczej
zachęcić zasłużonego pedagoga, aby nie zaniechał przedsięwzięcia.

(27.5.903) 28.4.913

1

Jeśli Thesp. jest wynalaz. i pierw. organiz. now. szt. dram., to Esch.
wielk. jej mistrz. Nie tyl. zbudo. jej rzecz. artysty. przyozdo; nie tyl. dod.
drug. a później ze przykł. Sofokl. i trzeciego akto; nie tyl. dla akto. obmyśl.
odpowied. maski, stroj. i przybo; także zastosow. maszyn do ustawicznie częstych
zmian scenicznych. a najważ. to, że napis. jak. 90 sztuk, któr. z wyjąt.
siedmiu, wszyst. przepad. Sądz. po tych sied. nie moż. powstrzym. się od tej
uwag. że jest ona dopraw. niepowetowaną. Każ. z jego dram. był utwor. niesłych.
nowo tworzon. Bo to byli jeszcze pieśni-liry. upraw. wszy: śpiewy
choru od rzecz recyto. przez akto: Esch. stwor. mag. śpiewy dityramb.
choru, rozwin. działo; mit każd. rozłoż. na trzy trag.; a każd. trag.
w umiejęt. rozłoż. całość, któr. aż. przegrod. były śpiew. choru. Dopó.
gdy dwaj przywódz. Pół chorów dział. z nim prowadz. rozmo: nie mógł
zaprezen. nad sytua. ani zewnęt.: wspaniał. akcj. Mógł wystąp. mono.
ale do jakiejś akcji potrzebo. zaw. dwóch przywódz. obu części choru i zedlan
drug. akto. któr. zyska. w tej rzecz szt. grec. kol: vol, mogła akcja
sceni. samodziel się rozwi: wszystk. działo: i sporny. któr. ze sob. W każd.
razie stwa: się od niej. niezależ. Traged. jest goto. a przyjęl. Grec. nie-
zwin. że nowa szta. ledwo zaczy.: stanę: na szczy: doskonało. Esch. zaczy.
wystaw. twor. swoi. koło r. 500 a r. 458 odniósł ostat. swoj wielk. tryumf

Estetyka Dram.

Grundzüge der tragischen Kunst. Aus dem Drama der Griechen entwickelt von Georg Günther. Leipzig 85 Friedrich

Les deux Masques par Paul de Saint-Victor Paris 87 5e éd:
I. Eschyle
II. Sophocle, Euripide, Aristophane, Calidasa.
III. Shakespeare et le théâtre français jusqu'à Beaumarchais.

7.

trylog. dot. zach.: Agam.: Choef.: Eumeni.:
Zagi. tyl. dram. satyr.: Nie ulega wątpli.
że Agam. zwłaszcza jest arcydz. twórczo. =
dwa lat. poł. umiej.: uważa się nie tyl. grecko
tyrg.: lecz ponadto uważ. za najwzniośl.
z greck. tragi. Inni uważ. stwarz. Sofokl.:
ale ten drugi geniusz opar. ~~się~~ ~~a~~ at: rozwoj.: i
chron. tyl. uzupeł. wprowadzeń.: 3° aktor.
i zwięk. liczb. ~~tyle~~ chor. Wprowadz. to
~~przez~~ zastosow. Esch. w Agam.: W każd.
razie trag.: grecka przy śmierci Esch.:
stoi na najw. szczycie: ~~swego~~ rozwoj.

Te jedn. historycz., ~~zewnętrz.~~ od
Thespis. ~~do~~ aż do Sofokl.: jest
tyl. histo. zewnę. środk. przed. ~~i~~ ~~zewn.~~
wita tragicz. od stał. począt. w ciągu 79 lat
(od pierw. wystąp. Thesp. w r. 535
aż do śmierci. Esch. w r. 456) rozwinę-
ła w Grecji o stew. wielkopom.: Chór
po Esch. z 40 wier. został. tyl. 7 a po Sofokl.
z 123 wier. tek. tyl. 7 = stew.: ich jeszcze w
pełn. był.: a wszystkie: w przedn. rozw. tylko
Eschylo: bo Sofokl. uczyt. przed tem już zgrzyt.
dowod. że i na scen. nowoczes. moża wystąpie. Kontrowers. = wyprowa. ~~podstaw.~~ podstaw. w Grecji

79 lat
535
456
79
458
77
535

Przypiski:

81) Phaedr. p. 248 a – c.
82) Phaedr. p. 248 c – 249 b.
83) Phaedr. p. 249 b – d.
84) Zob. n. p. Xen. Mem. IV. 6. §. 1. Porów. I. 1. §. 16. IV. 4. §. 10 etc.
85) Plat. Rep. p. 363 c; Phaedo p. 69 c; Aristoph. Ran. w. 137 sq.; w. 474 sq.
86) Zob. uwagi w pysznej, bardzo ciekawej książce Dieterich'a, Nekyia. Beiträge zur Erklärung der neuentdeckten Petrus-apokalypse. Leipzig 1893. p. 69 sq.

XXV

10.6.903

28.4.913

100

Este. Dram.

W jaki spos. mógł powst. z dityr. satyrów i ze weseł. śpiew. Korieg. poważ. a zwykł. smut. koncz. się traged.? Że powst. świadcz. Arysto: ale że mógł powst. i musiał powst. jest probl. bynajmn. niełatwy do wyjaśn.: –

Na pierwsz. spojrz.: nie wydaj. się nic łatwiejsz.: jako wytłum.: genezy dram. Od wiek.: przysłuch. się Grec.: rapsod. swoim, deklam. pieśni Hom.: lub jego epigon.: Później Hom. uczyw. się najtragiczn. z poet.: a największ.: twór. dram. Eschyl.: skrom.: o sob. mów. że dań z stoł. Hom.: (Athen. VIII 347 e–f.) Sofokl. uczyw. prawdz. ucz. Hom. – (biogr.)

W Hom. w ślepo. tak często: przemaw.: bohat. w pierwsz. osob.: że wyst. naraz. się od siebie pocz.: aby te mowy wzdziel. międz. ról., deklam.: Pierwsz. zaraz ks. Iliad.: gdy śpiew Achill.: opiew.: poet.: czyż nie dałaby się łatw. zamien.: w akt sceny? Mówi Chryses, ofiaro. Okup za cór. Tłum Grek.: przyjęła.: Pot. mówi Atrydów. groź. – Kapł. Chrys. przestrasz.: oddal.: cała ubog.: wzyw. syna modlit.: do Apoll. Następ. owi schodz. Apoll. z Olimp. do obo. greck. i uwiecz. pocz. nieg. – zarazy. Po dzies. dniach nowa scena – Achill. zwoła. Grec.: i przemaw. o potrzeb. radz. się Febo sa – przem. odpow. Kalch. – tuw. odzyw. się Achill. Kalch. Wstęp. na drug. mow. – która do naszej obraz. Agam. Następ. jego mowa gwałtu – odpowiadz. Agam. nowa mowa Achill.; teraz przem. gwałto odpow. Achill. – teraz wreszcie mówi w grzeczn.

A Agam. – od któr. mówi się dziś nie nieg. Achill., ale uskarż. w Athen. i najmni. go – powal. jedn. czyj. króla Agam. – Wrzasz. Achill. wypow. nowa mowa wielk. – potem obok któr. podnosi się Nestor i tak wiel. – na mowę do któr. gdy raz jeszcze odmów. Achill. = wyst. jest depesz. pod wodz. Odyss. – aby odst. wszystk. ofiar. – czyż to nie dałob. się stw. w scenie?

80) Resp. VII p. 533 c: τὰς ὑποθέσεις ἀναιροῦσα. Schleiermacher tłum. „alle Voraussetzungen aufhebend", co jest dosłowne, ~~Heglin~~ ale może być rozumiane w znaczeniu heglowskiem, przed czem ostrzega ~~mniej dokładnie i według terminologii mistrza „auflösend".~~ Campbell. Tłumaczenie, które on proponuje, ~~jego tłumaczenie~~ („usunąć z drogi" nie zupełnie oddaje myśli Platona a przekład francuski (Carpentier): laissant là les hypothèses nawet ją wykrzywia. Ponieważ Platon zarzuca matematyce, że swoje hipotezy uważa ona za „niewzruszone" (p. 533 c) a dialektyce każe owych hipotez nie traktować na kształt pierwotnych zasad, lecz jako istotne hipotezy, mające służyć za podporę i punkt wsparcia do dalszej spekulacji (p. 511 b), jest oczywistem, że dialektyka je „podejmuje na nowo", aby od nich wznieść się do prawdziwego początku pierwszego.

(10.6.903) 28.4.913

Estet. dram.

Trzeci jedn: wielki cał. a nikt nie porzyst. o przerobie. epop: na dram. chór ciąg. je wszystko. przy każd. uroczyst. okaz. Arystot. nic o tem nie wie i dopiec: wszego imiew. gdy już dram. był przekształ. Demetr. Falerejski, gdy ~~za~~ zaradz. Aktor: podob. kar. wykonyw. ~~[illegible]~~ zagony rapsod: w któr. kil. dzieli: się wszystko: pewnej gry = poem. Jest kil: deklam: po kolei pieś. Hom. Bo w Hom: nic na działo: ani akcji – za tyl. mowy, powtarz. przez poet. w osobie pierwsz., akcy. zaś jest opowiad: Musiałb. więc być dodać dialog międz. głów. posta: a wtedy tyg. każd. zaś musia: b. ukaz. się na scen. i coś rob. Do dialogi też nie nadaw. się hexam. a do akcji brako: sceny.

Dla wszy. więc z dityramb: dionis. wygl. przez genial. intuic. Thespis. powst: trag. Zwykł. tłumacz. poleg. na powod. Arystot: że zrazu był chór, któr. śpiew. a przywódz. choru (ἐξάρχων) od czasu do czasu spełn: funk: opowiad: Rozwij. się nad przygod. Bakch: a więc zjaw: się pierw. aktor. Tetu był ~~[illegible]~~ któr. dział. międ. nim a przywódz. chor. Jednakt. nie rozum. Dla wszy. zjaw. się aktor. Dla wszy. był w ogól. potrzeb. Bo jeś. aktor wyszedł z choru, właściw. nic się nie zmieni: w charakt. instytu. Bo wystaw. sob. jeno sytuac: Chór tragi: t.j. kozłów był zwyczaj. wesoły i dziki – w dem. [illegible] się różni od choru, z któr. wytworz. się kom. edya

Prolegg. zur Gesch. des Theat. im Altert. von Erich Bethe. Leipz. 96 Hirzel.

zosta. na póź. Teraz to niepotrzeb. dla wytłu. począt. trag. Ale
to pew. że dityramb kied. był zwycz. wesoł. jak zeznaje Arystot.
I nie mogło być inacz. Była to grup: koźł. t.j. satyr: pół nagich,
zwierzęcy: ~~wyuzdana~~ wesoła. Którz. wykonyw: śpiew. i taniec wyzwod:
przy odgło. fletów. Przedsta: pijac. radość z tryumf. swego
pana i mistrz: a jeż. pogrzeb. taki. satyr stwor. taki.
śpiewa. się rzeczy: dla uczcz. ich śmierci, opowiad. męcz. i nagro.
Bakcho: nieobecn(ego): nie zeznawało to kiedy: potwierdz. charakter
uroczysto: Chóry zawsz. występo. w Grec: podcz. religii. lub
przyjęc. obchod: (n.p. wesela: lub pogrzebu: odnieść. zwycięstw.
na igrzysk.) ale w kapł. w starcy, te dziewcz. lub w młodz.
Którzy śpiew. i tańcz. mieli się za to, czem są, za greck.
kapł: za greck. dziew. którz. pewn. bóstwo. odd. cześć. tak
tak. chóry chrześcij. śpiewaj. podcz. jakich procesyj nie mogą
się za coś in. jeno za jak są: kler. mod. się śpiewający.

Ale bardz. satyr: którz. tańczy pod Akropo. w Ate-
lub dem. po wsiach, nie mieli się za sobą. Aktorzy: oddaj. cześć
bóstw. nieobecn: lecz za przedst. Satyr. jak świad. ich przebra:
i oznac: obrażaj. stronn: Nie było to tedy lecz rozbawione
zwierzęcy: towarzy: Bakch: którzy z nim ciąg. z kraj. do kraju
i uprzyjemn. orgie. Wprowadz. Bakch. nie było widzie: ale myśla.
się że jest w pobliż: gdz. za krzak: a ta grup: hulaj. często oddzieliła się od swego orszaku

Przypiski

zostało że tam powst. daleko wcześ. od Kom.

46) Zob. str. 346 tego tomu i nast.

47) Zob. gruntown. rozdział o metamatematyce w dziele Hempla Stirs vego: Wstęp krytyczny do filozofii, wyd. 2e str. 378 i nast.

48) „Matematyka i rozprawa matematyki” str. 35.

CLXXXIV

(10.6.903) 1 28.4.913

Erkl. dram. [illegible]

Potrzeb. tyl. żeb. zjaw. się Bakch. a bez ill. kompl. bo zasadn. zadan. dram. nie jest żeb. śpiew. lub opowiad. lecz żeb. coś działał: którzy satyr. gdyb. tyl. tańcz. i śpiew. już tem sam działał. ie udawaj. satyr. i jak oni bawią się i [illegible]. Wystarczyłaby osob. ruchy, stroj. więc później. a aktor przybra. stroje zrob. się jak najwięcej podob. do ludzi ktoś na dost. nie poważ. wypełni swej roli. Im lepiej ją odegr. tem wszk. bez. illuz.: Publiczn. zapom.: nie dost. że nie przed sobą [illegible] dołącz. towarz. i bez. wierzy że zjawi się prawdz. satyry. Illuz. której się dziś domaga jest dla gre aktor. —

Ale i to jest jasn. że z tak. chorem dramatycz. sam dram. poet. nie mógł bez jakiejś zew. pomocy. Bo chór śpiew. a gdyb. przywódz. jego lub kto inn. z chorent. był wystąp. się od reszty koleg. i śpiew. jak. solo lub naw. z drug. i tworzą nie [illegible] [illegible] śpiew. sztuki, ale nie recytu. lub gran. Tymczas. aktor nie śpiew. pozostał w najdawniejszej sztuk.: on tyl. mówi, czy monolog. czy w dialo: On jest czemś obcem wobec chóru i czemś nowem.

W istot: tragied. i to najdawn.: (Bethe 36) skła. się z dwóch zasadn. pierwiast. z dialo. który mówio. w jambicz. metr. i z chórów, które śpiew. na wzór metr. liryk. Te metra liryk. za przeważ. doryc. pochodz: Pomimo tego eolsk. — Jamby zaś joońsko-attyck. Owa więc: a wygląda jak aktor, który tem języka swoj. i swoi. odręb. metr. od pieśn. dostał reprezen. pierwiast. różny od liryk. pierwiast. w dorsz.

Porów. Bethe Prolegg. p. 27 sq. p. 35

Zot.

wiedliwiały swoje pierwsze założenia. Jeżeli tego nie potrafią, powinny zaprzeć się u filozofii. Platon przeczuwał to, co później urzeczywistnił w „pierwszej filozofii" Arystoteles. W tem zresztą znaczeniu i dzisiaj uprawniona jest jakaś filozofia matematyki.

70) Resp. VII p. 523 a.

71) Ibid. VII p. 527 b.

72) Ibid. p. 527 d.

73) Ibid. p. 528 b – c.

74) Ibid. p. 529 a – b.

75) Zob. cały ustęp p. 529 c – 530 c.

76) Resp. VII p. 530 d – 531 c.

77) Ibid. p. 531 d – e.

78) Ibid. p. 532 a – b. Zamiast διαλεκτικὴ πορεία czytamy zaraz potem ἡ διαλεκτικὴ μέθοδος μόνη ταύτῃ πορεύεται (p. 533 c).

79) Ibid. p. 533 a. W Biesiadzie (p. 209 e) Diotyma ostrzega Sokratesa, że może nie potrafi udać się za nią w dalszem badaniu (zob. str. 345 tego tomu), czem Platon chciał tylko zwrócić uwagę na ważność i trudność ~~przedmiotu~~ następującego wykładu. Tutaj wymawia się zupełnie od rozbierania idei dobrego, ~~nie dla tego~~, że ~~ją~~ bo już poprzednio wyjaśnił ją dostatecznie, pod obrazem słońca ~~poprzednio ją~~ a potem nie chciał przerywać rozprawy o wychowaniu i między, które w niem należy się dialektyce. ~~wyjaśnił; powtóre, że dalsza rzecz byłaby przerwała dalszy ciąg ory~~

(10.6.903) 5.5.213

13

Estet. dram.

Potwierdz. Dykr. u Bethe p. 37 –

gdz. opis. wasa satyr. w Neapol. z r. 400 a. Ch.

przedstaw.: personel satyr. dram. mają być grać

podcz. wielk. Dionizyów –

aktor we wob. drog. szaty, i podcz. gdy chór

w stroj. półnag. satyr.

zob. opis tej róźni. u Bethe 38 –

co zadz. o sylenie – ib. 39 – 40.

drug. oryt.: jak wesoły śpiew kozł. zamien.

się w zmatr. poważ. trag.

jak. Bethe tłum. tę różni. i pogodz. – 41

co znacz. kostyum akto.? – Bethe 42 –

wasa bakchosa – w Bolon. ib. 44

co mówi aut. o woz. Thespis. 45

Epifanie bożki ib. – 46

jak zamie. się wprzódzi trage. Eschyl.

Eschyl pierw. drukuj. ~~ib.~~ ib. 47

ż. Protag. p. 351: „Czyż nie nazywasz tych rzeczy przyjemnemi, które mają udział w przyjemności lub ją sprawiają?" Meno p. 72 b: „pszczoły, o ile są pszczołami, nie różnią się jedne od drugiej." p. 72 c: „Choćby wiele jest cnót i wielorakich, wszystkie mają przecież jeden, dla którego są cnotami i t.d." Cały ustęp bardzo pouczający. –

Przypiski

99) Ważniejsze ustępy o ideach w Fedrosie, Biesiadzie, Fedonie przytoczyliśmy przy rozbiorze tych dialogów. Co Platon o nich mówi w Teetecie, Kratylu, Sofiście, Parmenidesie, Filebie, Timeuszu, Rzeczypospolitej, poznamy w dalszym ciągu tego dzieła. Literaturę znajdzie czytelnik prawie całą w najnowszem wydaniu ~~podręcznika~~ Zarysu Hist. filoz. Ueberwega, dokonanem przez Heinzego. Należy także uwzględnić wstępy krytyczne i komentarze do wymienionych dialogów, szczególnie w najlepszych wydaniach.

100)

Resp. X p. 596 a

1) Phaedr. p. 249 b.

2) Phaedr. p. 265 d.

3) Arist. Metaph. XIII. 4 p. 1078 b.

4) Ibidem I. 9 p. 990 b.

5) Parm. p. 132 c: ἓν ὂν τὸ αὐτὸ ἐπὶ πᾶσιν lub, jak w Symp. p. 210 b: ταὐτὸν ἐπὶ πᾶσι

6) Theaet. p. 185 b: τὸ κοινόν; p. 185 c: τὸ ἐπὶ πᾶσι κοινόν.

7) Gorg. p. 497 e: „Czyż dobrych nie nazywasz dobrymi dla obecności dobrych przymiotów, tak jak pięknymi nazywasz tych, w których przebywa piękność?"

(27.6.903) 5.5.913

Est. dram.

~~Akcja~~ Teoria dram. według utwo. u Eschyla. Chociaż utwór jakiś teor. dram. według utwo. jakiejś poety, jest wstęp: wszechstr. ~~zakres~~ zaś technik. ~~od akcji~~, któr. ~~wyprow.~~ ~~jego~~ trzyma się zestaw. w układ. swoich (dram. Bo że zaś technika ~~dram. jest akcja~~ obejmu. zarazem wybór treści, jak stworzen. charaktr: ~~jak~~ tworz. treści we własnych lub wyzbor. cło. akt: któr. się przeprow. w starożyt. dram: chorem, stosunk. ~~poezji~~ chorowych do działo. aktor. i t. d. wszystko się wyprowadz. w akcji dramatu. t. j. w owe. czynach i bezpo. ~~ich~~ następst. któr. wyprow. jed. dram. Treścią dram. musi być jakieś czyn. może.

Chociaż ~~Esch.~~ Wach napis. ~~90~~ 90 utw. z któr. pozost. tylko 7 = co ~~8~~ 10 pewne. zaś nie moż. uew. w przybliż. dowied. ani ocen. treści ani techni: wyjątw. jedn. pozost. = (do do zagubio. odszyt. do dwóch mian. dzieł Welckera. die aeschyl. Trilogie – die griech. Tragödien mit Rücksicht auf den epischen Cyclus = takż. przez Schöll'a i inn.)

Zob. Kartę 1 z dn. 1.7.903

może. jedn. ~~n~~ na nich oprzeć przedwstęp. teor: obejmu. także te trag. któr. nie znan. Zwrot. Nietzsche ~~N~~ głosz. Esch. wszystkie przedstaw. przeszł. dzieło. trag: wolno to jedyn. na podstaw. owych ich. ~~zachow~~ zachowanych. Esch: wybit. pisz. tylko: według pierwsz. rztu: zawsze zachow: zbud. któr. dzyma się ~~jakiś~~ morzem lub nad ludz. w posst. kobiet: – druga rztu. ~~najpierw~~ najpierw. jest wszelkiej: stałego porząd. wszystkiej: z owej pierw. zbud: uczeni: treści dram: jego począ. szczęścia: w najpiew. formie.

a)

b)

c)

a) W Agem. zabój. Klitemn. ucztów: w Choefor: syn, aby pomś-
ścić ojcz: dopuszcza się zbrodni nowej wśród matkobójstwa — porząd. przes.
zgwał: ustrojów. sprowad. na syna straszny wyrok. zemsty i pościg ~~Erynij~~ Erynij
b) Nareszcie w Eumen: ze ustawą się Ateny ~~[illegible]~~ uwol: Orest. od winy [illegible]
~~Erynie~~ żeby dać tak. Erynie. ustąpią i na przyszłość zabezpiecz. przez bogi ustano-
c) wią Areop: który będzie rozstrz. podob. sprawy =

Mamy więc na wstęp. zaw: zbrodnię — ustrojowej, która wiedzie naszą
ludzk. lub wywraca: porząd. społecz. a następ. tej. czyny, który się
mnoży lub wzięci: [illegible] dopuszcz. bohat. albo bohat: doprowadz. ją
do jakiejś expiacji: która albo jest karą wymierzoną na sprawcy
owego czynu albo przebaczeniem: wszyst. [illegible] zadośćuczynienie.

Gorzej porząd. ust. tylko. [illegible]: może 6. z tą samą [illegible]
wykaz. iż na razie w pierw. [illegible] wytwór. zbrod: w drug: wyszła
z niej komplikacja: w trzeciej kaźni. Cóż mamy tyl. jeden tylko. tak
zw. Oresteję — z powodu ~~[illegible]~~. [illegible]: należy tak kiedy do im. [illegible] tylko.
a Persy były utwór: w sob. skończ.:

W porządk. Persów były tylko wystaw. trylogii: bo tak samo wymagą
ale poprzedz: ~~[illegible]~~: Fineusz, który [illegible] zapowiada: przyszłe
walk. między Euro. a Azją. i tak samo kończy: utw: boich mors.
Glaukos, który donosi o zwycięs. morsk. Greków często pod Gelonem wodzem nad
Kartaginą: nie zost. [illegible] w żad. związ. z dram. środkiem: =

(1.7.203 1) 5.5.913 = 15.5 wyprad. Dewsoo ... Este. dram. 15

Oczywiś. rozw. idei tragicz: poprzez trzy sztu. stwarz. jedn. dokończ. całość.
trylog: jest dla auto. bard. dogod. zwycz.; pozwa. mu bow. każd. z trzech
dziel tragi. akcji (a/ czyn zuchw. któr. bohat. wynosi. się nad porząd. moral; społe- a/
b/ zamieszanie. powstał. z zuchw. porząd. moral. społecz. = c/ naprawa. zuchw. b/ c/
porząd.) rozwin. w osob. dram.: Ale gdy w jedn. sztu. musi spełn. to
zadan: czy dla tego. że dawno tyl. respond: z dwie. ima. lub żadn. z
niemi nie ma związ. — jak częst. u Sofokl. — a także. nie brak przykł.
u Eschy: — n. p. w sam. Pers.: rozwój idei tragicz. odby. się zawr.
na ten sam sposób: Xerx. wyprawia. wojn. Grek.: bez sprawiedli. przycz.:
to jego czyn zuchw; najeźd. Grecy: i burz. wszyst. co ma stw. gór
to zuchw. porząd. społeczn. przem. — jak zaw. podcz. wojny = expia.:
dokony. się pod Salam. — Xerx. pobity i zwalon. lub. niedobit. wraz
w Teilm.: przygnębio.: do Suzy =

Z teg. ogól. prawa nie ma żadn. wyjąt. Jeżel. sztu. czas. zaczy. się już od kary, to dla teg. że poprzednie bohat.: poprzedz. ito sztu i alb. było wystaw. w jak. sztu. ~~poprzed.~~ dawniejszej albo w expozycji wszy... wymien. jest jako ciałem. do przeszłd. N. p. Prometeusz zaraz na ~~początk~~ przyk. uw. jest do skał. scytyjsk: ~~Kaukaza~~ Ale wdzo.: były już ~~poprzedn.~~ przed tem w Prometeu: przynosz. ogień (πυρφόρος) = gdz. mia zost. spełn.

Torów. także:
Grundzüge der trag. Kunst. Aus dem Drama der Griechen entwickelt von Georg Günther — Leipz. 85 Friedr.
—
Les deux Masques par Paul de St Victor Pens 88 — 5e éd Calmann Lévy
I Eschyle — II Sophocle Euripide, Aristophane Calidâsa III Shakespeare et le théâtre français jusqu'à Beaumarchais —
Joh. Volkelt. Aesthetik des Tragischen 2 Aufl. Münch. 906

dowodzić ~ 525/526):

rzeczy, której nie znał a która nie dała się załatwić bez długiego dogmatycznego wykładu. Poprzestał więc na lekkiem naszkicowaniu swojego własnego stanowiska.10) Przekonaliśmy się, że to zupełnie wystarczyło dla pierwszej części dialogu, ale w drugiej i trzeciej doprowadziło do różnych skrajnych, nawet sofistycznych twierdzeń, które Platon w późniejszych pismach swoich, w Menonie, Biesiadzie, Rzeczypospolitej już to musiał naprawić, już to cichaczem porzucić. —

Ale nie wszyscy wierzą, że Teetet został napisany przed Biesiadą t. j. przed r. 385. Wielu przenosi go po za r. 368, powołując się zwłaszcza na statystykę językową. Mógłbym zadowolnić się argumentem rzeczowym, wyżej podanym,11) bo zupełnie wystarcza, ani żadna statystyka obalić go nie potrafi. Ale wobec sportu, w który bawią się z rosnącym zapałem platonizujący filologowie, aby datę Teeteta ~~wraz~~ jak najbliżej przysunąć do r. 394, kiedy wybuchła wojna Koryncka, lub znowu do r. 368, kiedy Chabryasz, także pod Koryntem, wygrał jakąś potyczkę, nie podobna pominąć pytania: czy są jakiekolwiek dane chronologiczne w samym dialogu? Że jednak sprawa ta była traktowana bardzo często i wyczerpująco i z wielu różnych punktów widzenia,12) mogę ograniczyć się do dwóch pytań:

1° O której wojnie myślał Platon? Na to większość badaczy odpowiada, że o Korynckiej (394-387), bo tylko wtedy podczas czwartego stulecia walczyli hoplici ateńscy pod Koryntem,

19.5.913 = o Promet. – 16

Est. Dram. grec.

Ocalił bow. Prom. ród ludz. wskaz. na zgubę, ukradłsz. przyniósł mu
ogień, źródł. wszelk. przemysł. i wiedzy, matk. sztuki. Międ. tym zdan.
a Promet. w mięs. ler. drugi przeszy serca, napędz. sob. gniew Jow.
a nie mniej upornym trzymaniem Jowisz. praw. do nad. Bo Prometeusz
z rodu Tytan. Gdy mu ustąp. gładko, zdaje się od kary, która
cała sztu. wypełn. i to szczeg. równie mądro a i dzisiej. czytel.
odczuć. możnie że w tytan. uczyn. przeciw. potęgo: rodu ludzk. i niedbał.
do nad. Jow. który strącił ojca swego z tronu, był wtedy młod.
bog. Nie był. było to treści pierw. sztuk. Dla nas zatracz. – Προ.
πυρφόρος – ale w sam. Πρ. δεσμώτης sztuką o tem wspomn.
Mocn. dysputo. o tem, czy w ogól. była wina po stron. Prom. lub
czy była tak wiel. żeb. tak okrutn. Promotejego był karan – ale nie uleg.
wątpliw: że poet. i osoby przez niego występ. w tej sztu. widzą
morala: tu nasz. szczegól. bark. i musi nastąp. expia. Więc
i kompliku: ler. po za sztu i w jakimś dram. poprzed. Sztu.
który poczad. zdaje od expia: Ale expia. nie jest wszedz. lekcją
Drama: ona jest jej ukoron. Akcja bow. jest w dopuszcz. się
winy i następ. po niej konflikt: zmierz. porząd. Gdy wymierzą.

p. 525

Gdy n.p. mowa o dwóch pierwowzorach (παραδείγματα), boskim czyli dobrym, a nieboskim czyli złym, z których pierwszy uszczęśliwia, drugi wtrąca w otchłań nieszczęścia swoich naśladowców,8) przypomina się zaraz ustęp podobny Rzeczypospolitej, gdzie także przebywa w niebie wzór, godny naśladowania, a kto chce, może się w niego wpatrzeć [symbol] i przy nim zamieszkać.9) Myśl niewątpliwie ta sama, ale w Teetecie rzucona mimochodem, w stycznym epizodzie, nie mającym bezpośredniego wpływu na przebieg głównej dyskusji; w Rzeczypospolitej przeciwnie jest ona naturalnem zakończeniem rozprawy etycznej, która odbywa się na tle wyłożonej teoryi ideologicznej.

Tak samo rada wspaniała, żeby z nędznej doczesności uciekać w świat lepszy, pozagrobowy, przez wytrwałe stawanie się podobnym do Bóstwa, ma dla polemiki Teeteta bardzo podrzędne znaczenie i mogła była nawet być pominiętą, ale w Fedonie jest ona starannie traktowana z wszechstronną dokładnością, jako warunek niezbędny dostania się do wiedzy prawdziwej, do poznania wszystkich idei. Liczne nareszcie antytezy pomiędzy doczesnością zjawisk mijających, niepewnych a bytem trwałym, który zawsze jest ten sam w sobie, ~~które zostały~~ świetnie i malowniczo narysowane w Fedonie i Rzeczypospolitej, w związku z błyskotliwą ~~ideą~~ teoryą idei, zostały tylko lekko wskazane w Teetecie i słusznie, bo Sokrates, zwalczając sensualistów na własnym ich gruncie, nie mógł, bez zwichnięcia całego założenia, młodemu ich zwolennikowi

19.5.913 17

Gdy wymierzo jest kare, porząd. zwróc. wraca do dawn.: harmo. akcya ustaje. Bohat. gin. lub zysk. przebacze. lub tryumfuje ale jego role skończo. nie ma już akcyi dla niej. na scen.

Zazwycz. więc zatem od expiac. lub kary jest to samo, co porzuca akcyi a przyj. tej. obraz. by uraz. publiczno. gdyb. miał przerzeczenie przed tem. Dlatego to niezwykłe w tragicznej sztuce było coś dziwn. w tem. Ech. radzi sob. a w tem jest jego wielko: że podcz. wymierz. a w koń. strasz. katastro.

Hefest przyb. bohat. do skały nielegal. wyraź. nie swoj. współczu: to współczucie udziel. się publiczno. Jakakol. jest jego wina, która jest okrop. a współczu. rośnie, gdy towarz. Hefest. Kratos (siła brutal.) oraz bohatera: Koncej uwagę. Tor. stawia się zuchw. bogom, tor. zabier. bog. ich własno: aby ją wydziel. między śmiertelni. Ale ludzi żyj. dziś jed. Tob. nie dopomo. i. t. d.

Chrześcija. pierw. wiek: unosi. się nad tą sztu., przed którą przypomi. bluźnierst. widok. w twarzy zorzy Chryst. Ten zbawił sieb. zbaw. nie mógł.

A Prometeusz. w tej. dzisi. która jego na obecni. Podział to miały: który nie ma więcej

Este. dram.

(Drugi pomocni Kat Bla nie odzywa się)

Eter

manthāmi = wzbraniać = wyjeść, wiercić

promantha laseczka = trzonka

pramatheas Ten który wierci, krzesze = który zabiera ogień

vogalka motewka

Ogień · gdy powst. sam na skal. – sam na sen z kosmos: ~~wyp~~ wydaj. okręgł. stwórz. i wszys. Eter, stoi. ziem: i bożt. wod. na ziemi swoich ciep. i maj. niewinno. Zebrał wszystk. ogień bog. i przyniósł go ludz. ale zab. im wszelkich dobrodziejstw. Nie myśli się upokorz. W tem przybyw. córy Okeanu – uprzed. pozostaj. wszys. swoich wielk. skryt. Porzucił go – rzecz. że wsz. bog. z nim współcz. ale pomoc. się nowemu władz. tak jak sam zrobi; Ale Prom. niewzruszony. Do mojej woli przyszedł. On posiada: sekret straszliwy: który kied. przysz. Jow. zgub. ale go nie wyjaw. przed czas: chyba że Jow. się upokorzy: i uwolni z za męki zad. Okean. nam. Jow. że on jest gwałt. wszelk. sprawie. zapomnia i jego dobroci upokorzy: się, gdy zjawi się niebezp.

Oczywiście tak. postawi. się wobec Bog. Największ. jest wasz obraza oddawać ~~Bog~~ dawnej winy: Tak jak to ów: a choć Prom.: wylicz. wszystkie dobrodziejstw. wyświadczo. rodo. ludzk. nie zmien. to faktu, że Jow. stwierdz. jest na więz. zagniew. Gdy Jowisz detronizo. Kronosa i wszystk. ~~wszechpotężne~~ władzy wielk; zat. postanowi. jego ~~[illegible]~~ panowa. Prom. stał z ich pokol. stąd przy dzieło ~~[illegible]~~ gdy Jowisz chciał zgładz. wsz. ludz: Prometh. się sprzeciw. i zatym dał ludz. ogień i mądr. a przez to zemścił Jowi. udaremn. Zapewnił szczęś. nas. po stron. Prome: i rodu ludz: ale Jowisz nie ze swob. sprawiedl. i z tego żyje nasz: do podst. i niemiern. wasale =

26.5.913

18

To też należy - Okeanidki, aby upokorz. się . stanow. mu, że nie miał prawa,
przeniesien. się Nereży - Pana do mórz - oddać ludzk. Ale Prom: upar:
nie ustęp. żad. winy w swoj. uczyn: stoi wobec bytu lito. nad biedn. plem.
ludzk. I ma na ustach wspaniał: słow: „Ponieważ zlitow: się nad ludźmi, nie
zlitowano się nademną." Pięk. mówi Paul de St Victor = gdy na pierw
oświadcz: aktor rzucił. wiara ten (widz. oblicze Chrystusa było to w. 468
przed. przyjściem narodz. Chrystus." Paul Victor. uczyn. Sław: nad letą st.
jed. f. unosiło się echo tego wiary. odbyć w dali o palestyn.
Golgota —

Przyby. sam Okeanos, aby naradź. Pro. do skruchy i poddan.
się, dla dobr. wszystkich ofiarowa. z kartk. i przez cięgiem - Prom.
niewzrusz. W tedy na sceni. wpad. Io, córa. Królowa. Inach. Pod
w krowę zamieniona - przez zazdr. Hery i od. pod straż stookiemu
Argusowi = gdy Zeus. zabił - Argusa, ścigana: żądłem. przez
po świecie: i teraz. zalan. dziwnie. wszys. trwoż. chodzi. przez
się a strapioną, na swój. nieszczęście oczywist. rozmyśla:
Io dowiad. się, że jeszcze wiel. przebiegn. kraj. w zalan. przyjście.
Dopóki Zeus nie zlituje się nad nią w Egip. i stworzy jej
córa bóstwo = a z trzynast. pokolenia wyjdzie ten, który uwolni
Prom: Zeus to przewid. ale zastrzeż. jego dalsze. to o 16 pokol.

Rękopis X. Pawlickiego

To ustęp. swój wzrok pd. dalej = Prom. może sam z swoj. cierp.: być będ. cierpieć z wszystk.: dopóki nie przyjdzie po 13 pokoleń od wybawi. rodz. się z krwi Jo =

~~Ale Gdy~~ Jo już zebr. się w swą drog. polską ~~przedzi dalej~~ Prom. woła: raz jeszcze, ale wyraźniej, przepow. ogłosz. Okeanid. że tych cierpień dopó. kres domowy ~~życie~~ wrócę. Jak Zeus strąc.: z tronu Olimpu swoj. ojca Kronosa, tak on podobn.: ulegn. losowi. Potężniejszy syn zniszczy jego panowanie i jego władz.: Ten syn narodzi się z swojej [illegible]. Ale Prom. nie chce wyjaw. sekret.: bo tym on tylko będ. mógł wolny i wrócić ~~obecne~~ swoj. tyrani. Zeus przysyła wkn. Herm.: aby od Prom.: wymus.: tajemnicę fatalną: osob.: która mogłaby być niebezpieczna jego władzy = ale Hermes w okrut. sposób wrogości bohater.: gdy nie zdoł. wydob. sekre.: zapowia. wszystk. karę =

~~zost.~~ strąco. do piekieł: pot. po wielu wiek. przybit. do Kaukazu gdzie ~~orzeł~~ będzie mu wyżer.: wątrob.: Ale Prom. wyższy nad groźb.: ~~uwaga~~ Zeusa bogów nowych, który już kiedyś powal. bogów [illegible] Zeus doprowadz. do ostateczno. [illegible] piorun — skała się zapada wśród przeraźl. grzmotów. by sprawdzić: Prom.: znikający w otchłani woła: O ziemio! o matko moja (Temido!), o Etero światło dzielący — patrzcie co ja cierp. za sprawiedliwość! =

Gdyb: prawo tragiczn. Eschyl. było zost. przestrzeg: przez wszys: literatu. dramaty. Grec. byłab. rozwij. się w inn. kierun: a także inn. nad. zwrot nowożytn. poe: dram. Byłab. w każd. uchodz. za koniecz. przew. że bohat. gdy przewin. musi za win. zgin. lub inn. mniejsz. ponieść kar: aby zrówn. porząd. moral. zost. przywró. Konflikt z porząd. moral. społecz. i przywró. porząd. przez expia: ciąg. się przez wszyst. utwo. Esch.

Jednakż. pogl: moral. na spraw. świa: z każd. wiek. się zmien: i pokolen. do któr. należ. Sofokl. a bard. jesz. wszys. dla któr. skompono. dram. swoj. i śpiew. chorał. Eurypi. wiel. inn. od Esch. wyst. A przez te zmian. się ten wybo: im mniej było przeszkód, konstrukcyj: także przemi. Grecy. nie miał. żad. urzęd. dogmaty. miał. Tyl. kult, wedł. pewn. przepis. odprawia: ne więc roz. bog. ale jednolit. teolo: któreb musie. się wed. trzym. nie było. Stosun- do bog. zmien. się z gruntu. Zamien. się w jakieś dalek. potęg. któr. niezbad. wpływa. na losy rodu ludzk.

Wprowadz. mity przeszł. dostar. i na dal wątku do trag: ale bohaterow: wszys. zmodernizo. U Esch. bohat. działa. wedł. wola. dużej: mocnej i ponosi odpowiedzial. rządy bog. ustan. Zeusa, uważa nad tem, aby nie przekracz. przez nich ustanowiony stały porząd. Już u Sofo: bohater: pod jakimiś z góry postanow: dekret. bogów: Wyrabi[a] się fatum

Platona ruchem jest.[33]) Ale kto właściwie myśli? kto porusza się? Jeśli odpowiesz z filozofem ateńskim, że dusza, to tylko omijasz trudność, aby spotkać się z większą. Jest bowiem dusza całego ~~ogólna~~ wszechświata, są dusze gwiazd, przewodniczące ich obrotom, są dusze poszczególne w ludziach. Wszystkie te istoty nazywamy duszami, bo odnajdujemy ~~[illegible]~~ w każdej te same cechy, wspólne ~~[illegible]~~ pojęciu duszy. Ale każde pojęcie ogólne jest ideą,[34]) która ma się do jednostek ją naśladujących w doczesności, jak wzór niezmienny, jednolity, od wieków i na wieki trwający, do zjawisk chwiejnych, wielorakich, wychylających się na chwilkę z czasu i w nim znowu tonących. Poznaliśmy dwa te światy w Fedrosie. Wszystko, co prawdziwe jest, zajmuje przestwory nadniebieskie; wszystko, co zdaje się być, a właściwie nie jest, zapełnia ziemię i przestrzeń poniżej gwiazd stałych. Gdzie tedy pomieścimy duszę? Pytanie może niedyskretne, ale nieodzowne, jeżeli mamy mieć o niej pojęcie filozoficzne. Skoro jest wiele dusz a jedna dla nich nazwa, byłoby najprościej, stosować do nich to samo prawo, ~~tajemne~~ ~~wykrzywienia~~, ~~traktować~~ ~~je, jak wszystkie inne~~, którego Platon

tragi. któr. u Eschy. praw. nie ma. Wobec tej. fat. mocy da się odpowied. Est. dram
bohater; można. woln. dąży z bogów - część. siebie. bohat. do zgub. zaślep.
go, aby fatum się spełn. A jeśli bohat. zechce wydob. się z otchłani nieszcz.
to zwykle. przez nagłą pomoc bog: tak czy inaczej. on się przyczynia nie jemu -
a z tego jest oczywis. że zgub. jego także. wszcz. przez bog. sprowadz. jest,
nie ~~przez~~ się. przeszcz. Tonst. w pet. zawsz. trag. przeznaczeń Schicksals-
tragödie - która cięż. na twórcz. nowoczesn. dramatur:

Stosun. praw. bohat. do tego co ma woli. a niewol. także zmienia się.
U Esch. człow. jest woln. a granic. jego woli jest prawo boż. Dopie. zaczyna
to praw: dobr. ma się dziać i zaprzecz. ma się. bog: gdy je przekr: zemsz.
się reak. od stro. bogów. Jest ... stanowis!

U Sofokl. i Eurip. człow. nie ma bezwzględ. prawa do nasz.
i przychodz. ... na ziemi, bo tem był. zajmu. się). Now. dobr. człow.
szczęśl. moż. żyć. dla tego. że nad jego. rod. unosi. się dusz: gniew
bogów - Ale oczyw. bez ateistycz. przeszcz. człow. następ. moż. skaże
nieszczęście. Taka kolej wszystk. co dzisiaj. Zapew. w życ. takiej drog.
i szczęśc. na któr. patrz. zobacz. nas zwierzęc. To jedn. nie jest tem
dla traged. Jeś. prawd. jest, że w życ. myśl. nieszczęś. myśl. szczęście,
to także. prawd. jest, że szczęście sam przez się nie wystarcz. aby ukaz.
się na scen. Tem potrzeb. wyraz. że szczęśc. te wypły. z przyczy. któr. moż.
było uznać; jeś. zaś jest praw. nieuniknione. to nie warto. ... ... sprowadz

A bo wszystk. ma. stosu. do obrazu. tylko. ale Dram. zadowolić. wrzeszcz. w jakiejś ... ale. i wszystkich

n. 8

Rękopis X. Pawlickiego

—

Text: str. 401 – 406
Przyp: str. CLXXIII – CLXXIV

—

Oprócz tego cztery strony korekty: 521 – 524

Schiller
Ueber d. Grund des Vergnügens an trag. Gegenständen
Ueber d. trag. Kunst

Max Diefke, was muss man von der Dramaturgie wissen. Ein Handb. für die Praxis. Berl. 902

Ect. dram.

Edyp i Antygo. są niewątpliw. arcydzieł. poety; ale oba charakt. nie odpowiad. wymagan. idei tragi. jak ją pojmo. Esch.: Dla tego Edyp. aby jakoś usprawiedl. zgub. jeg. nagl. rob. się gwałtow.: zaślepio. i t. d. tak samo Antyg. robi się niesłych. uparta: Ale bez tych wyjątk. oba charakt. byliby musieli tak samo zginąć. Bo zgub. ich oddaw. postawio. w rodz. bogów = Widzi oczyw. przekon. w głęb. duszy swoj. że bohat. cierpi bez winy – a ocalenie przepadł. Winy i jak Elektr. a nie powinna i kary – U Eurypid. ten stosun.: ostateczn. wraz z daleko wszechstronniejszą uwiadczenia. Ifigen. cierpi bez winy = że ją przy Kroi. zabiera. Artemis i przeno. do Taury. to jest ocal. ale nie tragizm. Tak samo inn. postac. u Euryp. niewin. cierpi: bez winy = Alkestis, Pol. żona i t. d. = W dwóch bard. dobr. trag. Euryp. jest wielka wina, ale bez kary – Medea uchodzi ze zbrodn. Jasona, zabij. swoj. dzieci = Fedra wymierz. na sob. karę, dobrowol.: zabij. się, aby nie ... uwagi męczarni, ale umarła – podejrzen.: w duszy Tezeusza i powodu śmierci jej. syna i t. d. = Trud. powiedz. że Fedra odpokutowała ze tę okrop. winę =

przestrzegać przy grupowaniu wszelkich osobników i przyjąć jedną wierzchnią ideę, której odblaskiem są dusze poszczególne. Jeżeli konie dla tego są końmi, że naśladują w sobie ideę konia, a są białe, bo mają udział w białości, mogliby także ludzie mieć dusze, t. j. pewne przymioty duchowe, przez uczestniczenie w jakiejś odwiecznej idei duszy. Tego jednak Platon nie chciał, bo każdy osobnik, mający istnienie swoje od jakiej idei, znikomy jest, a nie tylko względów etycznych, jak Siebeck mniema, lecz także ontologiczne były powodem, że nigdzie nie wspomina o idei duszy.[35]) Czemże więc będzie dusza? Czy może ideą? Tak sądził Ritter, ale Platon nigdzie tego nie mówi, a pośrednio temu nawet przeczy.[36]) Pozostaje zatem trzecie, że dusza ludzka jest istotą dwojaką, mającą pewne pokrewieństwo z doczesnym światem zjawisk, inaczej nie mogłaby z nim wchodzić w żaden stosunek, a jeszcze większe z niebem, skąd właściwie jest rodem. Wprawdzie nie ma tam żadnej idealnej duszy, któraby dla dusz poszczególnych była jakoby wzorem twórczym i bytodającym,

8.7.903. 22 ~~21~~ 3

Tragi. nowoż. powin. się trzym. tej sam zasc. Ona taki. ter. bohate.
swoim walcz. i gin. lub zwycięż. w imię porząd. moraln. i własn. odpowiedz.
Jednakże tragi. nowoż. wzboga: swoj. twórcz. ~~[illegible]~~ rozszerzyw. ją do charakt.
któr. sztu. starożyt. nie wprowad. na scen. Ryszard III był tam niemoż.
A jedn. zachwy. się tym łotr. a Szyll. stara. powód tej. zachwy.
u Szeksp. konsekw. w zbrodni. gdy ustaw. swoi. marzy. bawi nas oczyw.
chorąż. mechani. jej. i cel sprzeciw. się nasz. uczu. moral. Człow.
taki zdol. jest zainteresowa nas w ~~[illegible]~~ najwyż. stop. i drżymy z obaw: że
jeg. plany moż. nie powiod. się Mój poznać. najzdol. przyg. aby zost.
udaremnio. Szyll. nie raczy, bo celow. umiejęt. przeprowadz. zam.
nam spra. przyjemno. Celowo. jest ~~[illegible]~~ wykolaud. cechy. wszyst.
Jednakże sam Szyll. przyzn. że to wywoła. wyw. umiejęt.
przeprowadz. zam. tylk. cel. na umys. gracz i gdy przyprowadz. zrob. na
pamięć, że ten rafino. złoczyń. — Jego u. jest prawdz. człow. żyj.
pod wzgl. moral. i do prawdziwego. jej. obowiązk. wszęd. obecn. nasze
nie ma grecji. Grecy, któr. swoj. bohat. nad. greckimi: otacz. lito
mieli wstręt do ukazyw. złoczyń. komplet. Nie brakło ich w mitolo.
ale do trag. ich nie wprowadz. Sztu. nowoż. za przykład ~~[illegible]~~ od Szekspir. nam
zrę poetyck. całkiem. za wzgl. Szyll. powin. wyprowadz. ich obecno. na
scen. niezbędn. wymaga. tery.

Estet. dram.

Porów. Günther 432 str.

Częściej tiny im. charakt. występ.: Alb. jest wyst. i dla obro. porząd. moral: poświęc. swoj. szczęś. i życ. – Antygona. Hamlet – alb. z wszu jest w zgodz. z porząd. moral. pot. ma się przeciwstawić – Wallenstein – Othello – Macbeth – alb. jest w walc.: z jedn. stron. moral. bron. drug.: jak wrog. ukazuj. się.

wstaw. się jako gnębców

Orestes – Hamlet. Wszyst. trzy charakt. szcz. w stawi. trag.

Jednak. Szyst. nie nie stano: co się ma stać w tych przypadk. wsz.: Stanow.: żad. reb. stoczyć. Komplet. stoj. szcz. ale o losie im. bohat.: Któr. alb. wzal. nie ... : alb. w szczy. tyl.: ... porząd. moral. nie nie stano.

Schiller 435 Grundzüge der trag. Kunst 458

Powa. tyl. że dziedzi. tragi. obejmu wszyst. możeb. przypad. w któr. jakaś celowość przyrody: Naturzweckmässigkeit – poświęc. jest na rzecz celowo. moralu. albo moralne Zweckmässigkeit na rzecz im. wyżs. Nie Cbyłoby możl. nie twórzeb. według przypad.: w któr. zostaj. moralno-celowo. jedn. wobec drug. i odwrotna tylko – utożsam. skala przyjem. wraż. od najniżs. do najwyż. i oznacz. stopień wznosz. przyjemn.–boleśn. według zasady celowo. Możeb. z tej zasady dają się wyprowadz. wsz. porządki tragedii. i wszyst. możeb. ich rodz. oznacz. a priori i wyczerpuj. utoż. nie jakiej tabeli =

= Tak iż b. można. każdą traged. wyznacz. jej miejsce i stopień wzmacn. przez nią sprawion.: Ale Szyllerowi nie można. odtąd. to dzisiaj. zresz. = Günther to przeło. p. 460 sqq.

8.7.953   23   22

Estet. dram.

<u>Tragika nowoczes.</u> w główn. zasad. swoich nie jest i nie może być inna od tragi. eschylo. Ta ukazać się być zwichnięc. porząd. moral. społecz. Bohat. dopuszcz. się czynu, który wywoła. reak.: Z jedn. stro. jest przekroczenie porząd., z drug. stro. siła, któr. broni porząd. Stąd konflikt czyli walka. Bohat. musi w tej walc. ulec i przez cierpien. uzyska. zad. za winę który się dopuścił. Ażeb. się to stać mogło potrzeb. ażeb. bohat. był nie przedst. były jedn. istoty słabsz. od siły i przeciw któr. walczy. Gdyby bezwzględ. był słabsz.: walka byłob. niełatwa. okrucieństw. obuwsz. wodza.

Dla tej bohat. wyposaż. w pewn. siłę, nie tyl. przyrodz. (cielesn. lub ducho.), lecz przedewszyst. moral. Ona nie jest dostatecz.: do odwagi wszystkiej. ale dość wielk.: aby odważ. się na walkę. Pewne: nie bez pewn. nadzi. liczy na to, że dow. w koń. ustąp. trzeba. aby dowiedz. się o sekr. przez niej. przeciw. Antygo. z góry wie, że jest słab. o mniej. sił. ale ufa w ~~sprawiedl.~~ słuszność swej sprawy zdobycia, że ~~która wal.~~ (sił. ~~innem.~~ Wszcz. nie pewna. ~~jest po jej stro.~~: się dostatecznie. bo ~~sł...~~ cofnie się / przed sprawiedliwo. która po jej stro. Tak one przekon.: to przeświadcz. stanowi jest wielk. siłą, która nas. społecz. lub fizycz. słabsze. dod. odwagi do walki a publicz. sympaty. z tą walk.: Pozyski. ta sympat.: zamien. by się w grozę obawę. gdyb. strona słabsz.: gin. przed niewinna. Wko.

stron. zwycięż. wyden. b. się brutal. siedno. Ale konfli. nie jest międ. bohater. lub bohaterską brou: stwor. sprawy przeciw sile brutal: Ta siła, przeciw której. walcz. bohat. przedst. wyż. potęg. moralnej. a z tej. wyni: że bohat. sprawa jest dość szczwanielsi. aby mu zyskać. sympat: podz. wal: a współcze. głębo. gdy zginie: ale nie tak bezwzgl. czyst. i święt. aby zgub. jej. byłaby krzycz. bezpraw. Tableiz. oczyść, że owa potę. wyż. który. zwycięż. nie ze sob. wyż. moral: Ta wyż. moralno. była jedn. pozba. swoj. wyższo. gdzb. bohat. walcz. i giń; oraz i zwycięż. pod ślep. fataliz. impulsó. Ech. rodzaw. boh. swoim odwrotn. ze ich czyn.; obdz. ich wol. wola, i możno. woln. wybo. Jeś. bohat. zastęp. się, upieó. lub brak zatkne. się. A to już jej. wynik., że pozw. niemożn. brać chcąd, mógłb. zwycięż. Każd. potkn: dała jak przewodnict. społecz. za niewinność. przypom. zasc: że przew. mogą. być wykon. przez pozd. i stary. stosow. ker; na tych, który. je przekracz. Ogarni. w przew. to ogól. zasc: bez który. przewodnict. nie miało by żad. racyi bytu. #

Te zasa. bronię, że wiów. jest odpowied. ze swoj. czyny.

19.6.913.

24

Defin. Traged.

Na pyt. co to jest trag. attycka: odpow. Wilamo. (Einleitg. in d. griech. Trag.) p. 107

Jest to w sob. zamkn. część mitu bohaters. opracow. poetycz. w stylu ~~podn~~ wzniosłym, mająca być wykonan. (przedstaw.) przez chór z attyck. obyw. złożo. i dwóch lub trzech aktor. ~~Aktorowi~~ ona część publicz. nabożeń. odprawian. w świąt. lub przedświąt. Dionyz.

Z tą defin. zupeł. jasną i prawdz. estetyk nie wie co począć, bez wyjmie z niej to co dotyczy estetyki, bo ona chce definicj. w ogóle trag.: filolog zaś ma tylko do czynie. z trag. attycką a dla tej jest istotn. i ważne to tyl. co prawo publicz. przepisywa. i jako takie obowiązyw. poetę i w jego utwór. jest przestrzeg.: n.p. rodzaj tańców, liczba aktor., czas i miejsce przedstaw. itd. Filolo. speł. swoje zadan. gdy wykaże że poszczegól. znamio. defini. znajdują się faktycz. w zachow. trag. i sztuk.

Aryst. jedn. nie chodzi o definicj. ~~traged.~~ historycz. lecz logiczną ale że do badań swoich uporząd. tyl. traged. ~~attyck.~~ lub ich naśladow. może nowszych czytel. że go rozumie. lub nie rozumie. jego celów

Otóż musi być zat. defin. Aryst. dokład. zbad. i zrozumie.

De arte poet. c. 6:

ἔστιν οὖν τραγῳδία μίμησις πράξεως σπουδαίας

καὶ τελείας μέγεθος ἐχούσης

ἡδυσμένῳ λόγῳ z wiązaniem mowy ozdobnej

χωρὶς ἑκάστῳ τῶν εἰδῶν właściwej ustępom obu dla siebie rodzajów

ἐν τοῖς μορίοις

δρώντων καὶ οὐ δι᾽ ἀπαγγελίας przez wprowadzenie osób działających ~~a nie~~ przez opowiadanie

δι᾽ ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα dokonywająca zaś przez obudzenie litości i trwogi

τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν oczyszczenia i zrównoważenia uczuć tego rodzaju

Stan. Siedlecki

Jest zatem tragedja naśladowaniem czynności poważnej i w sobie skończonej, mającej pewną rozciągłość

Aristotelis Stagiritae poetica Alexandro Paccio, patritio Florentino Interprete – Parisiis 1538 = ed. Uitelung

Paccius Alexander F. etc.

Tragoedia ē imitatio actionis illustris, absolutae, magnitudinem habentis

sermone suavi

separatim singulis generibus.

in partibus agentibus

nō per enarrationem,

per misericordiā vero et terrorem

perturbationes hujusmodi purgans.

Gomperz:

Das Trauerspiel ist nämlich d. Darstellg einer würdigen und in sich abgeschlossenen, eine gew. Grösse besitzenden Handlung in verschönter Rede, unter partienweise gesonderter Verwendung der Verschönerungen, nicht in erzählender Form sondern durch handelnde Personen – eine Darstellung, welche durch Erregung von Mitleid und Furcht die Entladung dieser Affecte herbeiführt ~~...~~

—

Że Arystot. w rozd. 6 zamierza dać defin. trag. wdać z jego onom. słow. Oświadcza że Arystot.
teraz nie będz. mówił ani o poezji heksametr. (epop.) ani o komed. lecz zostawia to na
później, zajmie się ter. tragedią. wyciąga z teg. co powiedział poprzednio defini.
ὅρον τῆς οὐσίας = τὸν γενόμενον ὅρον τῆς οὐσίας =
Ta defin. rozp. się od słów
Jest tedy trag. naśladowaniem akcji poważn. i t. d.
a kończy się tak:
wywołującą przez litość i obawę (na scenie) oczyszczenie tych namiętności. (we wnętrzach)

Le poétique d'Aristote. Edition et traduction nouvelles précédées d'une étude philosophique par MM. Hatzfeld et Dufour. Paris 1899 = Alcan =
L'esthétique d'Aristote par Benard Paris 887 - Picard
Die Kunstlehre d. Aristot. von Döring Jena 1876
Aristot. Poëtik übers. und eingeleitet von Theo. Gomperz mit einer Abhandlg: Wahrheit u. Irrthum in d. Katharsis Theorie d. Aristoteles von Alfr. Freihr. von Berger. Leip 1897 Veit
Zwei Abhandlgen üb. d. aristotel. Theorie d. Drama von Jac. Bernays Berlin 1880 Hertz
Begriff d. Tragödie nach Aristoteles von Prof. Knoke Berlin 906 Weidmann

Zawsze dobrze określ. co uważ. Aryst. za istot. defin. i co za objaśnię. Vahlowej;
Otóż objaśn. daj. wiele w ciągu tego rozdz. i w ciągu następn. VII – XXII – a cała
Książeczka! obejmu. tyl. rozdz. 27 = podzielone u Kotsch. 23–27 = epopei
Dowód że zarys. defin. w rozd. VI nosi wyraź. cechę zdumiewaj. uwag (oczyw.
ogólno-estetycz. treści = wynika to z jego defin.:
i podnosi zarzut Wilamow. (p. 107) że nie określ.
Aryst. określ. historycz. traged. greck. lecz tyl. traged. w ogóle z cyklu
~~[illegible]~~ niejako wprowadz. wtedy, co on zna tyl. dram. greck. – a mówi o dram.
w ogóle – Ten zarzut jedn. nie słuszny – bo w istocie ~~[illegible]~~ nie znał innej
prócz greck. = a jakim mógłby być w przeszłości tę sprawę taki głębo. myśli
a ostróżn. umiał porządku się zaznacz.:

p. 107

Krytyka Wilamow.:

przyjmuj

Jest tedy: traged. naśladow. akcji poważn.
i w sob. wykończon. mającej ~~wielkość~~ pewną rozmiary. w mowie ozdobn.
ale odmiennej w różn. swoich częściach, ~~robiona~~ grana przez osoby, które działają,
a nie opowiadają

Wszystko to poch. z Wilamo. wprowadz. za to cechy niedzow. dla każd.
dzieł. sztuk. ale w każd. razie bardz. jaśniej. w defin. Aryst.

C

Wilamo. tak ciągnie dalej w rozbiór. defini. Aryst.: (p. 109) — Defin. Trag.

Wszystk. wymienio. szczegó. defini. odnajdu. się mniej więc. w zachowan. dram. greck.: a pod pewn. względ. także w nowszy. sztuk. teatr. To też nie w wymienio. punkt. ~~defini~~ tkwi różni. tak się zdaj. Wilamo. – pomięd. dram. att. a defini. Aryst. zaszła (p. 109)

Lecz w ostatn. zdaniu: defini.

Dokonywająca przez obudzenie litości i trwogi oczyszczenia ~~ukojenia~~ tego rodz. wzruń.

Tu Wilamo. stanow. odrzu. koniec defini. (p. 109). Wprawdz. jest to kłopot w nau. Aryst. (tak mówi) ale nie mog. ~~pojąć~~ wim. się posługiw. choćby tyl. nie wykorzystywanej –

Nie warto się spier. o to – tak mówi – bo to stwierd. stoi fakt że ani Eschyl ~~Aryst.~~ nie zamier. takieg. oczyszczen. ani go nie spodziew. się ati. ateńczy.

Zapew. mógł poeta (tak się Wilam.) bystro i delikat. obserwow. wpływ, jaki na słuchacz. – lub na ~~nie~~ ~~siebi~~ ~~wywiera~~ samym gdy czytyw. sam jako tragedię, ~~ona~~ robi(ła) – Ale to wpływ nieświado. Poeta zapew. gdy przedstaw. tragedi. swoj. publiczności pragnął coś ~~gorszego~~ nad coś wyższ. nad ~~oklaski~~ sama oklaski i więcej, boć chciał niewątpl. słuchacz. czegoś ~~obcego~~ nauczy. i serca ich zbudow. – ale takie zamiary miał jako poeta, nie jako tragik – a lud spodziew. się i doznaw. skutk. poezji, o ile jest poezją – co ze dziwi. rozciągn. czego zaś lud spodziew. się po traged.; leżał w jej zewnęt. powod. – ten sam zarzut Aryst. stosuje nie uwzględ. bo stał na stanowis. bezwzględ. – my zaś musim to uwzględ.

(Przeciwnie!)

Tragiczn. bow. jest części natchnień dionizyjsk. a skutk. tego następstw. trag. dział. w najgłęb. znaczen. budzi. – ale to nie religij. lub włościańsk. kultu dionizyjsk. bo tam wielki dowcip. się gry satyr. bez przez długi czasy mówi się kontekst. bez żądań. czegoś prawdzi. budzi. Tem mniej może. pozwol. aby to dział. weszło do defin. trag.

p. 109 Zdawałoby się że biedn. Aryst. i jego defin. zrozum. [przepadły po takiej krytyce stanow. Aryst.] Ale dodaj. Wilamo.: w nauce o poezji (Poetyce) Aryst. nie wartości; całą wielko. tej. niezbłagan. znaczy natury ludzk. podziw. należy a który. się nie oparł gdy się i pełny na najnowoczesn. uczon. nie czerpie się na poziom. [rozwiązan] owej kwest.: Ale dzisiaj. podob. nam się wzory tragicz- Takie. ale nie mieści się prawd. nieużyt. w tem, w czem schodzą się Aryst. i Göthe! Ale wted. ~~[illegible]~~ taki. pogląd. że katharsis dla dram. nie może być cechą specyfic. (Artbestimmend) a gdzb. nawet się chciało uznać efekty, przez które działa dram. jako specyfic. (czyli tworzące gatunek) to wted. przecież i tak ona nie znajdzie para bojaźni i litości bynajm. niewystarcz. Przyznaj. dla nas Bo czyż uchodzi. do krzy. Kalderona nie dział. oczyszczająco (katharsityczn.) nam. tragicz., u tego, którem taka religia jest wstręt. i przeciwn. Efekt, jedn. przez który on działa, nie jest ani ἔλεος ani φόβος – lecz dewocja –

++ niewinny i religi. [przebacz] na ... bo nie posiada żadn. pojęcia religii. ani patryjotyz. [żadnego]

+ Ten efekt przecież barn. daleki od bojaźni. i od litości to uczuci. patryjotyzm = Przykład czysty ++

Prinz von Homburg a książę Homburgski – kończy [Kleista] z jubileusz. zapał: który porywa. nawet czytelni. samot.: In Staub mit allen Feinden Brandenburgs ‡

Defin. trag.

Dodaj. bezpośr. zaraz po tej defini.: takie objaśnienie:
Przez mowę, pięknie brzmiącą, rozum. taką, która posiada rytm, harmonię i śpiew (melodię)

λέγω δὲ ἡδυσμένον μὲν λόγον, τὸν ἔχοντα ῥυθμὸν καὶ ἁρμονίαν καὶ μέλος

przedstawia zaś, że różne przybiera formy w różnych częściach

τὸ δὲ „χωρὶς τοῖς εἴδεσι" τὸ διὰ μέτρων ἔνια μόνον περαίνεσθαι καὶ πάλιν ἕτερα διὰ μέλους

rozumiem: że niektóre części tylko we wierszach się deklamują, inne ~~[illegible]~~ za pomocą śpiewu =

Jasnem jest wszystko w tej definicyi z wyjątkiem dwóch ostatnich części: siódmej i ósmej. Cały spór pomiędzy wielkimi międz. uczon. o nie [illegible] się toczy = Połączono je w jedn. dług. zdan.: za pomocą których w ~~[illegible]~~ tragedii dokonyw. ukojenia lub oczyszczenia ~~[illegible]~~ tych wzruszeń =

Lepsze jedn. i gruntow. badanie: Knoke – Begriff d. Tragödie nach Aristot. p. 57 – wykaz.: że wyr.: περαίνουσα (przeprowadz. lub kończąca =) należ. do słów następ. nie do poprzedn.:

a wtedy δι' ἐλέου καὶ φόβου nie należy do περαίνουσα lecz do κ 6

δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας =

gdybyśmy je połączyli z περαίνουσα = wprowadz. w te nawiasy

błędy, które zalały pisma estetyk. i filolo. o tej części. dzięki

[illegible]: słowo poważn.-nie [illegible]: (πρᾶξις) jest .. nie wiód odzywają.

się [illegible] i [illegible] = [illegible]-to uważ.

Trzeba wrócić do Arys: praktn. defi.

πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας

akcji poważnej i kompletnej; =

że ta πρᾶξις jest w niej: σπουδαία

widać stąd, że odbywa się δι' ἐλέου καὶ φόβου

a nie może to nic inn. znaczy:

Moim. zdaniem. Knoke p. 52 -

sich abspielen (unter Erregung) von Mitleid u. Furcht

odgrywa się przy budzeniu litości i obawy

Cf. Polit. V, c. 7 = p. 1341 b 23 po trzecie uwzględn.

słowo widzimy że muzyka składa się z melodyi i rytmu a

znaczen. każdej z tych dwóch części dla sieb. nie poznano przy wychowaniu

pozost. mając =

τούτων δὲ ἐπειδὴ τὴν μὲν μουσικὴν ὁρῶμεν διὰ μελοποιΐας

καὶ ῥυθμῶν οὖσαν etc =

Defin. Trag.

Gdyb. z wykład. moich w tym sem. nic pozost. im korzy. jak ochota i postano-
żeby zająć się poetyk. Aryst. a w niej przedewszyst. defin. traged. byłaby to dla
nas nie mała pociech. Bo pp. z powod. mnogoś wier. z młodzie. czyt. tragi.
greck. a wład. tradu. owoż. kwest. tak natur: i tak zasadni: co to jest
tragic. A między. młodz. któr. od lat mających. urzędow. domag. się poznania
tej defin. ale i wciąż koła badz. wykorzad łoskw. się do wykładów: po tś
defini. Bo ciąg. zjawiaj. się nowe trag. na scen: a choćby nikt. się
wrażen: że wielkie zachod. różni. międ. nową trag. wszyst. a starą. to
jedn. nie unaw. to ważn. niezbęd. dla obu trag. Bo wyraz jest starszy:
z czasem znaczen: oznacz. ostat. coś, co wyszło z świata starożyt. Chcąc
tedy rozum. defi. nowo. dram. a trudno się obejść bez niej, trzeba koniecz.
zacz. o defi. starożyt.

Defin. starożi. któr. nam zostaw. Arystot. nie przedsta. zbyt wielk.
trudno. jeże: się wybierz. text najlepsz. (Lessing n.p. czyt. niektór. ustępy
wcale. odmienn. form. niż podaw. najlepsz. dzisiej. edycye) a jeże. się
przez teg. stara się być woln. od pewn. przesąd. estetycz. gramaty. etycz. i td.
i stara się jak(w)najczystsz. świetl. każ. zdanie Aryst. rozum. Do tej. ozywioś.
potrzeb. nie tyle znajo. jego filozo. całej a także uwzględn. jego scholiast.
wydaw. o ile się zachow. ich sądy lub fakta przez nich podane.

Knoke p. 27
Begr. d. Tragöd.
nach Arist. gob

Do zrozum. defini. Aryst. jest niezmiku. dobre zrozum wyra. Κάθαρσις
Wiado. że Lessing (Hambur. Dramaturg. sztu 78ᵘ) tłumacz. to wyraz
duszy w ten sposób, że namięt. wzbudz. w naszej duszy i przerwnej się od
jedn. przesady w drugą (choć ciąg: przeszu. przelyz. w środki) przez dzieł. tragic.
za przemienie. w cnoty, zaś. nasze lito. i nasza obaw. Wted. dzieło. traged.
ostate. musi być etycz. (moraln.). To widzen. ~~istotnie~~ kiejn. kryt. dot. u wich
auto. zachow. się i mojem zdan. jest niezgod. prawdzi. tyleb. dobrze było wra-
serdio i zrozumie. Bronili tego zdan. Bieser i Brandis, wbrew naszym
Aryst. Potem Spengel i Manns - ten drugi now. ze cel trag. uwol-
uwolnić. ducha ludzk. od egoiz. i od rachwalst. - nawet wprost etycz.
cel wpisan. trag. przypisu. poezie (Manns) =

Przeciw poglad. Lessinga występ. Göthe (Nachlese zu Arist. Poetik),
sadz. że ani muzy. ani żadna inna sztu. nie potra. dział. moraln. a
widz ze sztu. wraca do domu nie poprawio.

Nowa zacz.: się walka i poważ. bad. od Bernayse = Wiedz.
mi prof. Weil[+] = üb. di Wirkg. d. Tragö. nach Arist. Strassbg 1848
na Kongr. filolog. w Bazylei 1847 Kun. hipot. Aryst. za pomo-
med cą, i zamykną wszelk celu etyczn. = Katharsi to purgatio =
Jedn. nowa hipote. Weila nie dowieła żadn. względu w Niemcz. - woj
Ota tego, że ignoro. go jako francuz. - oz wojnie, but +

+ prof greck. liter. w Besançon
i zob. nie etc. wyd. Eschyl. i Kor...

23.6.913

5

Defin. trag.

Nie chcąc tez. zbij. obszern. Wilamo. co tem mniej w tej chwili jest potrzeb. ~~który~~ że on żadn. nowej defini. nie daje sam zaś wspólnie. który[ch]
defini. ~~których~~ nie przyjmu: konstatujmy przedewszyst. fakt, że
przy każd. okazji obsypu. auto. poety ~~ktory~~ to nieśmiert. arcyd. wielk.
podziwia. nawet wtedy gdy jakie tworzy. jego ~~odm.~~ raczej jakko bogdz.
Jakkolwiek a rozprawia. z Wilamo. moż. ożywiwie nieodzowne de prowadzi. do dwóch kwest: że warto
radzić że

1° Co wyprow. Wilamo. z defin. byst.

2° Co z niej odmien jakko bogdz. lub niedostateczn:

Pierwsz. kwest. ~~kryt~~ teraz się rozważ. w ten sposób =
że przejdę. zdania, z który. składa się definit: których jedno
po drugi: odczyt: a przy każd. uzasadnij. czy posłu. się Wilam.
czy nie podoba.

1° Otóż defini. byst. (c. 6.) składa się z 8 części osobnych.
"Ἔστιν οὖν τραγῳδία μίμησις. Jest tedy tragedya naśladowaniem

2) πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας akcyi poważnej i kompletnej (st. i w sob. ukończ.

3) μέγεθος ἐχούσης – mającej pewną rozciągłość –

4) ἡδυσμένῳ λόγῳ w mowie ozdobnej (pięknobrzmiącej)

osobno ~~ł~~ każda forma w pojedyńczych częściach

5) χωρὶς ἑκάστῳ τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις
~~z osobna~~ która różne przybiera formy w różnych częściach

6) δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας,
~~gdy~~ za pomocą działanie a nie opowiadanie

7) δι' ἐλέου καὶ φόβου ~~περαίνουσα~~
za pomocą
~~przez~~ współczucia (litości) i strachu ~~przed~~ ~~ol~~ zasz..a

περαίνουσα przeprowadzającą
8) τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν
podobn. wzruszeń oczyszczenie –

Begriff der Tragödie nach Aristot. von Prof Knoke – Berlin 906 Weidmann p. 56

17.6.903

Estet. dram.

Nietzsche a począt. dram. Wrac. do Nietz.: któr. dawn. stracił. zaufan.
Oryginal. pomysł jeg. że dram. jest wytwor. duch. Kult. Dionyzo-Apollińsk.
moż. w ogól. konklu.: opart. na tem, co powiedział o duch. pierw.: ~~w~~ wielce zroz.
zjawisk. się od chwili wprowadz. pierwsz. aktor.: do wesoł. hałaśl. band satyr.:
~~Akto~~ z chór. rozmaw.: ale jaki on różn. On wysław.: aktor: i zmusz.: tragi-
tetrà-powag. Oni przew. nie zdra: z tworz. wesoło uśmiech. a powoli:
On mówi w jamb.: chór śpiew. w metr. dityramb. Zapew. przyczyn. chwil.
gdy odzywa się do akto. także gada w ~~jamb~~ jamb. ale to wyjąt.: Chór jako taki
zawsz. śpiew.

Może i na to się zgodz. że w pierwsz. trag. Dionys. był głów.
aktor. i bohat.: i że satyry. wesoł. tego raz boi. cierpi czy tryumfuje ~~a zaw. gdy mas występu bohater. jak Promet. lub Edyp~~
~~jest to zawsz.~~ zwara ~~pot. uwielbio~~: ~~wiersz.: Dioni.~~ współczuj. ~~cierpią~~ lub cieszą się raz. z nim
namiestn. pomnożo. śpiew. Ale zob. Nietz. dalsz. wnios. mało uzasadn.,
że gdy zamiast Dion. inny boh. przedstawio: jak Edyp lub nawet półbóg
jak Promet. występu: zawsz. to ten sam Dioni.: wraz. jego. pot.
~~otoczo~~. uwielbio. tryumfu. Na tem oparł N. daleko idącej teor.: niewzr.
mi byt. wszystk. posz. nauk. o zawikłan. i o katastrof. dramaty. tez i do budow.
jego zaw.: Gdy pis. „Narodziny traged." ~~postaw~~ pod wpływ. Schopenh.
i Wag.: a drugie: ~~choć~~ przystosow. się nowa apolo. jego dram.: muzykal.
Schopenh. był pessymi. a podst.: pessymiz. zob.: swój dogm.: zasadn.
że wszyst. jest wolą wyryw. się do życ. (der Wille zum Leben). Ale ta

wola, pragn. życ., wciel. się w jednost. i poddaj. się indywidualiz.: a ponieważ
wszyst. indyw. chcą żyć, rozmnoż. się, mnoż: powst. bellum omn. in oes. –
Bytab. zat. wola, dąż. która w skonc. jednost. i ~~[illegible]~~ szczo. do wal: wskaza-
na ciągł. cierp: któr. zew. dozn. lub wew. zadaj. aż w końc. śmierć położ-
kres jej cierpien. Panowanie pesymiz. rozpostr. bo jednost. wyjąt. powied.
rob. musi i ciąg. powtar: że świat ten nie ma celu rozum: bo wszyst. i wsz.
cierp. i ucz. najszczęśliw. jednost. po obliczu: wszystk. chwil przeżyt. dosko.
do zernęt. że wszyst.: prawdziwie: że wszy. było raz. nie zaś; wszy.
cierp. nie cięgw. Sch. widzi jedyn. środ. zbaw.: w ascezie: t.j. wyrzeczeni.
się dobrowol. chęci do życia. Gdyb. każd. jednost. kończ. życ. samob. (nie samo-
bójst.) lecz wyrzecze. się wszystk.: co w oczach zwykł. ludz. życ. rob. pożąd.
jednost. nie odrodz. tylko się zniszcz. i świat jednostki: przest. b. istn.
Jednakże chwilo. wybawi. z cierp: jest i u Scho. w kontempl:
estetycz. Artyst. któr. produk. dzieło szt. i widz który je umie podziw.
i w nim się zatop. do ~~[illegible]~~ zapomni. o bezdn. świat. jednostki. i prze-
rwie się w końcu. typ. wszystk. niepewien. Tam nie ma walki, lecz pokój
pełny: tam wszystk. spada. co jednost. czyni nieszczęśli. t.j. wola: była
aeternitatis. Tak tedy Sch. wskaz. i zapomni o sob. twórcy. tworzącej:
kontempl: dzieł szt.: lub też produktów: N. myśl tę dalej ~~rozwi~~.

Estet. dram.

Świat nie daj. się usprawiedli: z punkt. widz.: rozu: bo wszyst. w nim złe, nieusprawiedli. istnie. na cierpien. [Ten pedagog. pogl: tylk. wted. daj. się utrzym. gdy odrzuc: świat drugi, lepsz; gdy neguje: wyższ. cele, wyższego człowie. przez Stwór. i t. d. a zwłaszcz. gdy przeczy: moralno. wartość: zwłaszcza: która to wal. zło i nie zabezpiecz. od ostatn. zgub: daj. jedn. wyższo. moral. i t. d.] Otóż zdaw. się N. że świat daj. się usprawiedli. jako twór: artysty. Wszak człow. moż. sob. stworz. wizyę estety. czy bezpośred. jako artys. twór. czy pośred. ogląd. dzieł. stworzo. przez artyst. Wizy. ta powst. przez imitac. świa. zewn. czy tego co w nim przyjem. i zachwyc: czy też stwor. reg. niezrozum. odważ: któr. jedn. ale za wizyą, tracą swoj. dokładn. [szczegółowo]: Wtedy tę odtwarz. rob: wizyę wewnęt. ~~moż~~ [tego] ~~sam~~ się dzieje: lub dzieci moż. w inne. zewn: wszy. N. wtedy apollino. Jej dzieł. są wszyst. sztu. piękn. z wyjąt. muzy. Każd. taka sztu. jest jakob. snem, w któr. człow się kocha, choć wie, że pozbaw. rzeczywisto. bo to jedna zbawic: któr. się chwyt. aby nie utoń. w przepaści. Świata nie kocha, ale koch. obraz świ. przez siebie stwo:

Ale człow. i tu mow. odzy. się Schopen: musi się dokł. być się czast: wszechświ. która z nim radu. się i cierpi. W stan: natchnie. lub szału, wywołan. czy nastroj. wiosen. przyro. czy trunk: świer. spostrzeże w jedni przyro. niezbrez. człow. ~~przyrod~~. po za granic. swoj. indywiduel: musi się jedn. z przyro: To stan dionyzo. a jego wyraz. muzyka – która N. raz.

Powód. Die Philo. Fried. Nietzsches v. ~~Hans~~ Lichtenberger u. Elis. Förster Nietzsche.

Lichtenb. 46 z Schopenh. nie ze wyraz woli odnieść. powszech. owej wszech-jedności (des Ureinen) która stano. podst. i treść wszechświ. W tym stan. dioniz. człow.
świad. jest powszechn. częścią. illuz. i częśc. indywidualno. Ponad pessymizm.
46 !! wszechśw. Ale równocześ. czuje się ~~jedn~~ wiecznie. trwający bo wola jego ta sama
co wola wszechśw. Wobec stwarza. wzdłuż. że wszyst. co dzieje. gin. u po-
gdy gin. bohat. — czuje. on że życ. wieczna. woli nie dosięga. bywa prze-
śmierć. jednost. Człow. — dionizo. ratu. się przed pesymiz. patrz. na wiecz.
trwan. woli wśród ciągły. zmienia. zjawisk. On przeżyw. życ. bo ono
wieczy.

47 N. sądz. że dwie illuz: apolli. i dioniz. dały Grek. optymistyc. pogl.
na świat. bo wiedz. że następ. nie należ. się i jak mówi Silen do
króla Midas: a drugie. następ: przed. umrzeć. skłoni. Grek. do stworze.
świa. olimp. Olimp ze wsz. bogo: to twór: ducha apolli. Aby
żyć przed życiem: doskonał. stwor. sobie Grek. bogów promienist. żyj. On
wierz. w te bogi ~~o p~~ stworz: jako ratun. przed pessy: i wyzwol. się
z świat. skor. nie rządz. tak pełn. bogi. Homer. to typ zachwyca.
Greka apolli. Jego poez. to hymn tryumfal. greck. kultu. która
zwycięży. ponur. kultu. tytan.

Licht. 47. W obec tej kultu. apollo. pojaw. się dioniz. czy. tragedii. Ona
pocho. od barbarzyń. którzy mieli: orgia. zarazem: ten kult zrazu Grek.
niezna. i obcy. Zupełn. oprzeć się tej now. relig. Grek nie mógł, bo on
także. czuł w sob. owo oswobodzeń. z ciała pozyc. Tylk. Grek nie zgod. do zwierz.

[17-6-98]

Este. dram.

Lichtenb. 48

Za to obchodz. święt. na cześć oswobodz.: przyr. podcz. któr. człow. czuj. się zjednocz. z przyro. wpośr. w ekstaz. Z tych świąt dionyzo. rozwin. się trag. z uczuci. z chóru saty. Saty. za to jest est. żyj. poza kultu. wszel. a ja mnież. bo uważa: owe karb. oddzielaj. człow. cywiliz. od przyro. One obejm. w sob. że przyrod. jako wzoru. k. sam. z poter. stworzeń. Dla Grec.: satyr jest na wskroś przyro. nie dot. się uczynków. Nie jest jedn. zwierz. bez ma w sob. coś bosk. Jest symbol: najwyż.: w człow. instynkt. Jest natchnion., zachwycon. zbliż. się boga i pot. miłości. i lito. dla cierp. boga. On zwia. mądr. przyro.; jest symbo. wszechmoc. płodno. i t. d.

Chór Saty. jest zar. przedstaw. cał. nowo: dzieci. śród. porywa. Tańc. i muzy. wyzwol. we wdz. [Lebst. w ab.] się. natchnie, mogą z jego myśli wszelk. pamięć kultu. i szczeb. wiesza. indywiduacyjną; przyjm. w sieb. dusz. saty.: i żył. wewnętrz. w jego. ciało — A gdy wszyst. sceni. za patrz. tej. scen. i pośrednict. wizya promiennej: boż. Diony. oddzielaj. się także. widzow. W ten spo.: rodzi dzieło. wedł. wizji apolli.: która nie jest oczem się.: jest wyraz. dotykn. i obrazy. uzewnętrz. owe: nieokreślo. muzykal. stanu duszy, wyrażon.: przez owo mistr. działaln. ozy przeżyt,

Licht. 49

Trag. grec. jest ostatec. objaw. dyoniz. stanu duszy, przybieraj.: za pomo.: apollino. obrazy (widzieć) scen. form. dla oczu i dla wyobr. dostrzegal. i specyalizo. Istot. jej inspira.: jest muzykal. jest to okrzyk. tryumfuj. woli, oznajm. się nieśmiert. wobec wiecz. współżyw. się wszystk. ⁖

2.

co jest ludzk. Ale co do formy jest ona plastyczna i zapoży. treści swoj. u apollin. wizyi

Jedy. bohat. jej traged. jest bóg Dyoni. Z począt. jest on tyl. wizya chóru satyro. a traged. jest pierwot. czysto liryczn. — Leht. Kub. p. 49

Jest hymn. na cześć Bóst. przez który chór drżąc. mów. wciąż o swoj. wizyi.

Póżn. ta wizya bywa uprzedmiotow. i na scen. mimicz. przedstaw. aby łatw. wpraw. się w wyobraź. widz. Scena tragi. staje się symbolicz. wzniesien. tła stoiąc. z chmur, na któr. ukazu. się wizya bosk. bachantom, którzy przepełnio. bog. bliska ps duchu i przez chór są przedstaw. — Leht. Kub. p. 49

Jeszcz. później Dyoniż. nie ukazu. się w bosk. swoj. form. lecz ukry. się w najrozmaitsz. kształt. bohatè. n. p. pod mask. Prom. lub Edypa. Wszys. ci bohate. dram. homery. mit. są tylko wizerun. i podobień. boż.

Jedy. prawdz. Dyoni. ukazu. się pod wielu postac. i w masz. walcz. bohate. i jakob. zaplat. w sieć woli jednostki. Teraz ten bóg objawi. się z mowy i czyn. podob. błądz. wysyłaj. się naprzód i cierp. jednost. To jest dzieło wizyi apollin. ale w gruncie jest ten cierp. bohat. zewn. objaw. Dyoni. z cierpień. wiedz. bog. doświadczaj. na sob. cierp. indywidualne. — Leht. 50

Text str. 264-269
Przekład str.

Rękopis X. Jerzego Lubelskiego

CXXII

24.6.903 33

Wzak. Dioni. jak opiew. legen. jako Atop. rozt. powiedzto. przez Tyt. i w tym stan. ocze. jak Zagreusz. To powiedzto. było właśc. cierpien. dioniz. bo zamian. na ostry życie. zat. stan indywidualiz. był źródł. wielk. cierp. zatem uczni złem i niegan. Z uśmiech. tego Dioni. powst. bóst. olimp. z jego też ludzie. Jako bóg powiedzto. ma dwie dwie natu. jedn. okrut. dzikiego drug. łagodn. i słodk.

Est. dram.

Lichtenb. 50

Wszyscy. spodzie. się now. narodz. B. To odrodz. jest końc. indywidualiz. i tę wychwal. uprzesz. pieś, spodziewaj się now. trzecie. Dyoniz. Ta tyl. nadziej rzuca prom. rado. na obli. świa. podar: i na jedn. rozbit. jak to mit opiew. o Demet. pograż. w wiecznej żałobie która znow. się ciesz. że może raz jeszcz. urodz. Dyoni.

p. 51.

Zdew. się N że tragi. grecz. pomo. apollin. wizyj, stuż. za stat. symbo. wlali now. życ. w obumieraj. świa. Olim. i wlali swoj postaciom w świat w artystycz. kształt. Przeniknął tchnien. ducha dyoniz. i ożywio. siłą religij. mistyz. mit homery. doszło do swoj. formy najwyższej. i t. d.

Te epo. tragi. mądro. górującej w dziel. Sofok. e najwyż. swoj wyr. najdoskonał. w przer. Herakl. jest dla N. punkt. kulmin. greck. kultu. a jeszcz. wiel. lat po Ajschylos. narodz. traged. poczyty. sob. za swoj. zasłu. orzek. że dyoni.

Lidt. 52

pierwsz. znacz. zjawis. tragiczno.

„Psycho. orgiaz. jest to/ uczucie tryskaj. życ. i siła, w któr. nawet ból jest bodźc. W tej przeko. zaclaz. klucz do poję. uczucia tragi. któr. źle zrozum. i Arysto. a bard. jeszcz. nasi pesym. Traged. tak dale. nie [przekreślone] dowod. na korzy. pesymiz. greck. w rozum. Schop. że jest racz. stanow. odprzew. i przeciw. instan. pesymiz. Afirm. życia nawet w najdzikszy. i najtrud. proble.; wola wypręż. się do życia w ofierz. najwyż. typ. cieszącą się ze swoj. niewyczerpalno. — to nazw. dyonizo., to odgadł. jako pomost do psychol. poety tragicz. Nie żeb. uwoln. się od strachu i lito., nie żeby oczyś. się z niebezpie. afektu przez gwałto. jegoż wybuch — tak to rozum. Aryst. — lecz żeb. ponad przestrach i litość być samąż wiecz. rozkoszą stawania się — ową wieczną Lust des Werdens selbst zu sein — owa rozkosz, która zawie. w sob. jeszcze rozkosz niszcz.“

Lidt. 52

Przeciw. tłumacz. na pesymi.

Ale drog. dyoni. ustęp. ducho. naukom: Najpierw Grek przez kontempl. piękn. miłow. uwoln. się od pesymiz.; pot. przez porazwitk. woli [sc. wypręż. się do życ.] uwolnił się do twórczego źród. a tym było rozum. pozorn. niechciane. Taki nam jest f

Rękopis X. Pawlickiego
Text str 40 f 410
Przyp. str CLXXXV
CLXXXVII

24.10.903 34 7

Est. dram.
Licht. 52
u 53

Artys. mówi do życ. Ty jest. godn.: żeb. cieb. przeżyć, bo obr. twoj piękn.; Podobn. uczon.: („wiedzący”) mówi do życia: Pragn. cieb. bo jest. godn. aby być pozn. Znajdu. wiedzący w badan. naukow. tęż sam. przyjemno. Któż. znal. artys. w apolli. wizyi Pod tym względ. ułuda naukow. jest równ. dobroczyn. jak apolli. lub dyoni. Ale nie należ. zapom. że cno.: dobroczyn. wied.: leży w akc.: badan. i bynaj. zaś w prawdz. znalezio. (?)

Jest jedn. wszelk. błąd. w któr. wiedz. praw. zaw. wpada: że nietyl. chce pozn. świat. lecz także i prowad. i popr. W swoj. niezgrab. optymi. naiw. mędrz. wierzy, że moż. świat w zupełno. poj. jak w cało tak w szczegół.; że najwyż. cno. jest wiedza; że niewiedz. jest źródł. wszyst. nałog. i że człow. moż. ~~wszyst.~~ posiąść cno. ucząc. Tragi. kończ.

Sokr. jest pierw. wszelk. racyonalis. Greczy. Rozum był w nim tak. potęż. że w jeg. życiu zajmo. praw. miejs. instynkt. Człow. normal. ma swoim rozum. ~~instynkt~~. ochron. od błęd. swego instynkt. U Sokr. było przeci. Instynkt, ów sławny demon, któreg. głos nie. słysz. — ostrzeg. go przed błęd. jego logi.

Lelit. 53 Chocia. Sokr. mniej zlecheb. char. od Grek. epo. tragi: umiał jedn. współczes. wyzysko. swoj. dialek. i widomi. zedrzeć śmiesz. owczesn. Opuść. życ. spokoj i bez żalu, przez śmierć. swoj. niewinny. wiar. w swoj. idee i swój pogod. opty. oprzeczto.

53 przyp. [W późniejsz. lat. staw. się ~~Sokr~~ N cor. niestosk. ne Sokr. Widz. w nim typ plebeju. i dekad. i pełn. przeciwień. do Greka wszys. z epo. tragi. z jeg. krzyskaj. siła życzenia. N. tilcz. - Sokr zdrad. się w chwil. śmierć. gdy mów. do Kryt. Winien. Asklepi. koguta. Czyż to nie wyzn. że uważ. życ. za choro. jest to więc oznaka faktyczn. pessymiz. który zadaj. kłam jego pięknu. optymiz. z który. się popisy.]

[Wszyst. te uwagi o Sokr. są błędn.!!]

archt. 54 Dziś że duch Sokr. był morder. trag. Przed trybun. rozu. musia. trag. dzyoni. koniecz. przegr. wtedy dla nierozu. nielogi. muzykal. przesw. który w niej przebyw. Traged. nie może nie dowo., nie objaw. żadn. praw. pojęte. Przeciw. jest z grun. niemor. bo pokaz. niszcze. wszystkie. ~~typ~~ okazów ludzk. Jeż. zaś, jak chce optymi. nauka. zacho. związ. koniec. międ. wiedz. cno. a szczę. prawdzi. to moralno. tragi. staj. się niebezp. heretycz.

24. 6. 903 35

„Sprawiedliwo. poety" musi w dział. ducha tryumfu – a wkład. najszl. gatunk. poez. staje się bajka ezopow. tak jak żąd. Sokr. A nie tyl. sam szta. tragi. on potępi. lecz cał. kultu. grec. On był typ. człow. teoret. ~~wyższ.~~ roda, gdy Grecy stud. wyższ. praw instynkt. Oni pragn. aby życie było piękn. i piękniejsze; on ab. było logiczniejsze i świadomsz. sieb. Dlatego ukarano nij otwart. nieprzejedn. gardziciel. ducha swego cza. On jed. spośr. współ. mu wyzna. iż nic nie wie, śmiał rzecz. przeciw nim. Odbyw. przegl. stypu. ateńsk. polity. mów. poet. artyst. wykaz. że wszys. ci ludzie, tak przekon. o swej wiedzy, właściwie tyl. żyli instynkt. i pod ich ~~przew~~ dział. nie wiedz. nigdy czem, co robili. Wszędz. zał. Sokr. dostrzeg. zwodzen., błęd. niedorzecz. zarozumiałość. a w imię swej wiedzy. rozumu i ~~ze~~ świado; że przedsta. now. epok. kultu. wobec. kultu. helleń. w szczególn., nie przeczuwaj. ani nie chciał, że świat stan. przez niego tworzo. nietrwały: był wyższ. od wschodz. now. świata.

Est. dram

Lit. 54

Krytyka teor. Nietzschego